

Государственный
орден Ленина
Библиотека
СССР
имени
В. И. Ленина

РАБОТНИЦА І СЯЛЯНКА

№6 чэрвень 1952

„Цывілізаваныя“ разбойнікі

Якуб КОЛАС

Засталося некалькі дзён да двух гадоў з таго часу, калі прэзідэнт Злучаных Штатаў Амерыкі Трумэн — чалавек абмежаванага дзяржаўнага розуму, злы і крыважэрны, аддаў загад узброеным сілам Амерыкі напасці на Паўночную Карэю і заняць кітайскі востраў Тайван. Доўгі час амерыканскія падпальшчыкі вайны падгатаўлялі напад на дэмакратычную Паўночную Карэю. Сотні розных ваенных спецыялістаў памаглі здрадніку карэйскага народа Лі Сын Ману арганізаваць, абучыць і ўзброіць армію амерыканскім узбраеннем. Сюды-ж наведваліся і розныя кансультанты, займаўшыя высокія ўрадавыя пасады.

Дваццаць пятага чэрвеня 1950 г. арганізаванае амерыканцамі лісынманаўскае войска перайшло трыццаць восьмую паралель і ўварвалася на зямлю Паўночнай Карэі. Але адпор з боку Народнай арміі Паўночнай Карэі быў настолькі моцны, што лісынманаўцы з іх амерыканскімі дарадчыкамі, кансультантамі, ваеннымі спецамі так шпарка пакаціліся назад, на поўдзень, што не паспявалі не толькі захапіць з сабою чамаданы, але і сваю верхнюю вопратку і часта ўцякалі ў адной бялізне. Але бітыя агрэсары не супакоіліся. Незаконна прыкрываючыся сцягам ААН, яны вярбуюць гарматнае мяса з розных краін і пасылаюць яго ў Карэю.

Вось ужо амаль два гады не перастае ліцца кроў свабодалюбівага карэйскага народа. Паўночная Карэя разбурана, спалена, абярнута ў пустэлю. Разраблены і знішчаны гістарычныя помнікі старажытнай культуры мірнага працавітага карэйскага народа.

Не было на свеце болей подлых, мязотных і гнусных злачынстваў, чым тыя, што твораць у Карэі прадажныя слугі амерыканскіх манаполій так званнага Уол-стрыта.

Амерыканскія агрэсары ўскладалі і ўскладаюць вялікія надзеі ў справе заваявання ўсяго свету на сілу сваіх долараў, на сваю ваенную тэхніку, на сваю фашыска-расісцкую перавагу над іншымі народамі, запазычаную ў вар'ята Гітлера. На долары можна купіць здраднікаў народа нахштальт Адэнаўэра і іншых прадстаўнікоў ураду права-соцыялістычнага толку, а народа не купіш. Адпор, які далі амерыканскім агрэсарам Карэйская Народная Армія і гераічныя кітайскія народныя дабравольцы, паказаў уолстрытаўскім акулам і іх набойнаму прыслужніку Трумэну, што ўсе іхнія вадзінчыя разлікі пабудаваны на пяску. Ні самая новая амерыканская ваенная тэхніка, ні артылерыя, ні авіяцыя, ні амерыканскія наземныя і марскія дывізіі, узброеныя да зубоў, не прынеслі амерыканскім разбойнікам перамогі над гераічным карэйскім народам і непараможнымі сынамі вялікага кітайскага народа. Церпячы

адно паражэнне за другім на карэйскай зямлі, ашалелая амерыканская ваеншчына пусціла ў ход заражаныя смертаноснымі бацыламі чумы, халеры, тыфу і іншых хвароб дывізіі вошай, блох, клопоў, мух і павукоў. Гэта — салдаты Трумэна, як называе іх карэйскі народ. Амерыканскія-ж генералы, пусціўшы ў атаку гэтых трумэнавых воінаў, здабылі сабе новыя чыны — генералы-чума. Але амерыканскім «цывілізаваным» разбойнікам і гэтых актаў злачынства аказалася мала. Увесь свет абляцелі весці аб нябачаных злачынствах амерыканскіх забойцаў над ваеннапалоннымі карэйскімі салдатамі і кітайскімі дабравольцамі на востраве Качжэдо і ў іншых амерыканскіх лагерах для палонных.

Фальшыва і ліцамерна плявузгаючы аб гуманізме, аб міры, амерыканскія разбойнікі прымушаюць карэйскіх і кітайскіх ваеннапалонных стаць здраднікамі сваім народам і сваім краінам. У гэтай подласці яны далёка абагналі гітлераўскіх забойцаў. Нечуваным актам злачынства над карэйскім і кітайскім народам амерыканскія гвалтаўнікі, ненаедныя драпежнікі засведчылі правал сваёй ваеннай авантуры ў Карэі і прыбілі на сваіх разбойніцкіх ілбах пячаці Каіна, якія можа змыць толькі іх уласная кроў. Гэтым ганебным актам масавага знішчэння ні ў чым непаўлінных людзей амерыканскія вылюдкі ў цесным супрацоўніцтве з выкрытымі ворагамі чалавецтва ў поўнай меры выявілі свой звярыны чалавеканенавісніцкі твар перад усім чалавецтвам, як яго заклятыя ворагі. Чалавецтва павінна ведаць і памятаць імёны ўсіх амерыканскіх злачынцаў і іх хаўруснікаў, каб судзіць іх справядлівым судом людзей добрай волі, на чых сцягах напісаны словы: «Мір, дружба і брацтва ўсіх народаў у імя жыцця, у імя прагрэсу і добрабыту ўсяго чалавецтва».

Калі-ж амерыканскія падпальшчыкі вайны думаюць, што шырокі фронт прыхільнікаў міру, на чале якога стаіць самая магутная крэпасць міру, Вялікі Савецкі Саюз, стане для іх ваенным трафеем, дык яны вельмі і вельмі памыляюцца. Мы імкнемся ўсімі сіламі, усімі сваімі мыслямі і справамі да міру, да мірнай грандыёзнай творчай працы на карысць усяго чалавецтва. Наша неабсяжная краіна выконвае вялікі план пераўтварэння зямлі. Магутнейшыя рэкі злучаюцца каналамі, будуюцца буйнейшыя ў свеце электрастанцыі. У пераможным гомане творчай працы мы не забываем і пра нашых ворагаў і аб усякіх іхніх падвохах. І таму, калі гэтыя ворагі думаюць захапіць нас знянацку, дык яны пагібельна для сябе памыляюцца.

Няхай жыве поўная перамога карэйскага народа!

Няхай жыве мір ва ўсім свеце!

2354
4-53

Работніца і сялянка

Государственный
орден Ленина
БИБЛИОТЕКА СССР
ИМ. В. И. ЛЕНИНА

6599

ВЫДАНИЕ ЦК КП(б)Б

ГОД ВЫДАНИЯ ДВАЦАТЬ ВОСЬМЬ

Пролетарыі ўсіх краін, еднайцеся!

6

ЧЭРВЕНЬ 1952

ОБЯЗАТЕЛЬНЫЙ
ЭКЗЕМПЛЯР

На трыбуне маўзалея ў дзень першамайскай дэманстрацыі 1952 года. Вучаніца першага класа 612-й школы горада Масквы Вера Кандакова гарача вітае Іосіфа Вісарыёнавіча Сталіна пасля ўручэння букета кветак.

Фото В. Савасцьянова
(Фотахроніка ТАСС).

ДЗЕЦЬ — МІР І ШЧАСЦЕ

Аляксандра УС

Трэці раз працоўны свету адзначае 1 чэрвеня — Міжнародны дзень абароны дзяцей, над жыццём, добрабытам і шчасцем якіх нависла цяжкая пагроза.

Ліхаманкавая падрыхтоўка амерыкана-англійскіх падпальшчыкаў вайны патрабуе каласальных матэрыяльных затрат. Усё ўзрастаючыя бюджэты на ваенныя выдаткі вялікім цяжарам кладуцца на плечы працоўных. Дзесяткі мільёнаў дзяцей капіталістычных краін ужо зараз з'яўляюцца ахвярай голаду, невуцтва, страху і смерці.

Амерыканскія імперыялісты імкнуцца заліць свет крывёй, абрушыць смерць і пакуты на голавы соцень мільёнаў простых людзей. Жахлівы лёс дзяцей Карэі і В'етнама можа стаць удзёлам усіх дзяцей свету, калі не абвудзюцца падпальшчыкаў вайны.

Мір і шчасце дзяцей неаддзельны. У Вене ў красавіку адбылася Міжнародная канферэнцыя ў абарону дзяцей, на якую з 64 краін свету прыбылі 560 дэлегатаў. Незалежна ад розніцы рас, мовы, палітычных пераконанняў і веравызнання яны сабраліся з тым, каб бараніць дзяцей — самы каштоўны скарб чалавецтва. Аб'яднаныя глыбокай любоўю да дзяцей, яны абмеркавалі праблемы іх жыцця, здароўя і выхавання.

Дэлегаты ўскрылі жахлівы малюнак цяжкага жыцця і пакут дзяцей у капіталістычных, каланіяльных і залежных краінах. Ва многіх краінах свету, якія валодаюць каласальнымі прыроднымі багаццямі, мільёны дзяцей пазбаўлены кавалка хлеба і жылля. З ранніх год яны вымушаны зарабляць на сябе. Больш паловы дзяцей Афрыкі, Лацінскай Амерыкі і значнай часткі Азіі паміраюць, не дасягнуўшы трохгадовага ўзросту. Дзеці багацейшых баваўнай краін — Індыі і Егіпта — не маюць ва што апрануцца. Штогод 300 тысяч дзяцей Японіі, як жывёла, прадаюцца на рынку. Мільёны маленькіх індусаў паміраюць з голаду. Усё больш скарачаюцца ўрадавыя асігнаванні на сацыяльныя і культурныя патрэбы народа. Мільёны людзей

у Злучаных Штатах Амерыкі, Францыі, Італіі і іншых краінах жывуць у халупах. Звыш 300 тысяч дзяцей Карэі забіты амерыканскімі войскамі. Бязлітасна знішчаюцца дзеці В'етнама і Малайі. Амерыканцы вядуць бактэрыялагічную вайну супроць народаў Карэі і Кітая.

Канферэнцыя ў абарону дзяцей звярнулася да ўсіх мужчын і жанчын свету, да ўсіх, каму дорагі дзеці, з заклікам аб'яднаць сілы і дабіцца ад урадаў усіх краін, каб значная частка іх бюджэтаў выдаткоўвалася не на ўзбраенне, а на сацыяльныя і культурныя патрэбы, на справу аховы мацярынства і дзяцінства.

Канферэнцыя заклікала патрабаваць ад урадаў спынення войн, якія нясуць смерць дзецям Карэі, В'етнама і Малайі.

Добра жывецца савецкай дзетвары! Вось выхаванцы дзіцячага сада Мінскага аўтамабільнага завода. Да іх прыехалі члены дэлегацыі таварыства «Італія — СССР». На тварах гасцей — радасная ўсмішка: яны бачаць шчаслівую савецкую дзетвару. Як не падобна дзяцінства савецкіх дзяцей на сумны лёс дзяцей рабочых Італіі!

Фото В. Лупейкі (Фотахроніка БелТА).

забараніць атамную, хімічную і бактэрыялагічную зброю — зброю масавага знішчэння людзей.

Нязмерны рост ваенных выдаткаў прыводзіць да зніжэння асігнаванняў на асвету. У 1952 годзе звыш 80 процантаў бюджэта Злучаных Штатаў Амерыкі прызначана на падрыхтоўку да вайны і менш аднаго — на адукацыю. 6 мільёнаў дзяцей у ЗША не наведваюць школы і каля чатырох мільёнаў дзяцей і падлеткаў бадзяюцца ў пошуках работы і кавалка хлеба. У Індыі, Бразіліі, Мексіцы, Іране на баваўняных плантацыях, у саматужных майстэрнях, у памешчыцкіх маёнтках эксплуатаюцца маленькія дзеці. Рукамі 5 — 6-гадовых пролетарыяў Ірана вырабляюцца раскошныя дываны для багачоў.

Зніжэнне ўзроўню асветы ў капіталістычных краінах суправаджаецца ўзмацненнем расавай дыскрымінацыі і мілітарызма, якія атручваюць душу і розум дзіцяці.

Міжнародная канферэнцыя ў абарону дзяцей пацвердзіла права кожнага дзіцяці на асвету і патрабавала бясплатнай, абавязковай, даступнай для ўсіх дзяцей — дзяўчынак і хлопчыкаў, белых, жоўтых і чорных, — асветы на роднай мове.

Канферэнцыя патрабавала забяспечыць кожнай сям'і гарантаваны заробтак, палепшыць жыллёвыя умовы, забараніць дзіцячую працу, ліквідаваць усе адрозненні паміж законна і незаконнанароджанымі дзецьмі, прадаставіць цяжарным жанчынам платныя водпускі, стварыць і расшырыць сетку дзіцячых устаноў, устанавіць для дзяцей і маці бясплатную медыцынскую дапамогу за кошт дзяржавы.

Ажыццяўленне ўсіх гэтых мерапрыемстваў зусім магчыма ва ўмовах захавання міру ва ўсім свеце.

Абмеркаванне дакладу «Аб уплыве літаратуры, друку, радыё, кіно і мастацтва на культурнае і маральнае развіццё дзяцей» паказала, што ва многіх краінах выкладанне ў школе садзейнічае развіццю расавых тэорый, шавінізма і

мілітарызма. Літаратура, кіно, радзе, праслаўляючы акты жорсткасці і гвалту, імкнуцца выхаваць людзей, пазбаўленых сумлення, гатовых да любых варварскіх учынкаў, у першую чаргу да вайны.

Людзі ўсяго свету глыбока заклапочаны ростам злачыннасці сярод дзяцей. Жудасным вынікам амерыканскай сістэмы выхавання з'яўляецца штогодняя судзімасць 275 тысяч дзяцей за злачынства.

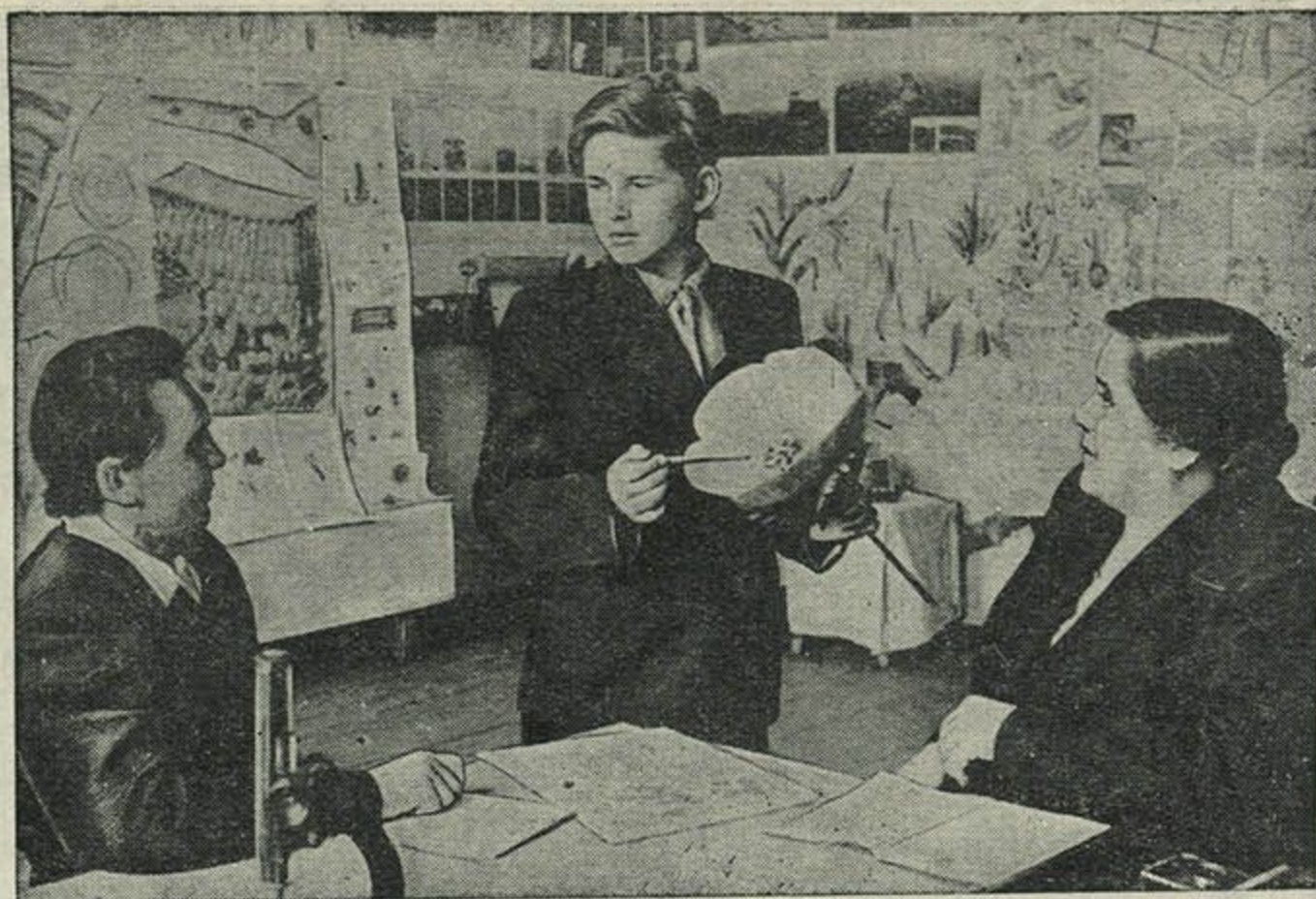
Канферэнцыя звярнула ўвагу грамадскасці на небяспеку, якая пагражае дзецям і будучаму культуры многіх краін. Яна заклікала стварыць нацыянальныя і мясцовыя камітэты для барацьбы супроць шкоднай літаратуры, кінакарцін і радыёпраграм, асігнаваць дастатковыя сумы на культурныя выдаткі. Пісьменнікі, мастакі, артысты, рэжысёры закліканы стварыць творы, якія-б садзейнічалі ўздыму маральнага і культурнага ўзроўню дзяцей.

Рашэнні канферэнцыі прагучэлі, як новы магутны заклік да барацьбы за мір, за шчаслівую будучыню дзяцей, як абвінавачанне акт крываваму імперыялізму. Народы свету аддадуць усе сілы на захаванне міру, выратуюць чалавецтва ад амерыканскіх бомб і смертаносных бактэрый, адстаяць шчасце дзяцей.

Зусім іншы малюнак намалявалі дэлегаты з краін народнай дэмакратыі і Савецкага Саюза. Як светлы дзень не падобны на цёмную ноч, так не падобна жыццё савецкіх дзяцей на жыццё дзяцей капіталістычных краін. Савецкая краіна песціць дзяцей, як ласкавая, клапатлівая маці. Усё лепшае, прыгажэйшае аддаецца ў нас дзецям. Бацькоўскімі сталінскімі клопатамі сагрэты дзеці краіны сацыялізма, якая з'яўляецца натхняючым прыкладам для ўсіх краін свету.

Савецкая дзяржава, большавіцкая партыя стварылі для дзяцей і моладзі выдатныя ўмовы выхавання, працы і адпачынку. У нас усё накіравана на тое, каб вырасці дзяцей дужымі і смелымі, прыгожымі душой і сэрцам, палымымі патрыётамі сваёй Радзімы, сябрамі іншых народаў. Наша краіна стварыла дзецям прасторныя, светлыя школы, палацы піонераў і бібліятэкі, тэхнічныя станцыі і стадыёны, піонерскія лагеры і санаторыі, у якіх толькі мінулым летам адпачывала 5 мільёнаў дзяцей.

Адным з праяўленняў няспынных клопатаў аб маці і дзіцяці з'яўляецца грашовая дапамога, устаноўленая дзяржавай для многадзетных і адзінокіх маці. 3 дня апублікавання Указа — ад 8 ліпеня 1944 года па 1 студзеня 1952 года — выплачана звыш 24 мільярдаў

«Што можна сказаць аб будове кветкі?» — на такое пытанне павінен адказаць Валодзя Пракапчук. Ён выдатна вучыўся ў 6 класе 42-й школы г. Мінска і ўпэўнена ішоў на экзамен па батаніцы. Яго з задавальненнем слухаюць выкладчык М. У. Піёнава (злева) і асістэнт З. М. Пікулік.

Фото Л. Матусевіча (Фотахроніка БелТА).

рублёў. Звыш 35 тысяч жанчын-маці ўдасцелены звання «Маці-геранія».

Усеагульнае абавязковае навучанне ў савецкай краіне не толькі абвешчана законам, але і сапраўды ператворана ў жыццё. У савецкіх школах вучыцца звыш 37 мільёнаў дзяцей. У 1952 годзе толькі на асвету асігнана ў нас 60, а на сацыяльныя мерапрыемствы ў цэлым — 124,8 мільярда рублёў.

Велізарная армія настаўнікаў выходзіць моладзь, дае ёй глыбокія і трывалыя веды, дапамагае стаць мужнымі барацьбітамі за справу камунізма.

Наша самая перадавая ў свеце мастацкая літаратура, газеты і часопісы, кінафільмы і радыё вучаць дзяцей толькі добраму, дапамагаюць дзяржаве правільна выходзіць маладое пакаленне.

Нядаўна не толькі дзеці, але і дарослыя адзначалі слаўнае трыццацігоддзе дзіцячай камуністычнай арганізацыі юных піонераў імя В. І. Леніна.

Піонерская арганізацыя выходзіць ў савецкіх дзяцей цягу да ведаў, настойлівасць і працавітасць, беззаветную любоў да Радзімы. У радах піонерскай арганізацыі пачыналі сваё выхаванне выдатныя партыйныя і савецкія дзеячы, генералы і афіцэры, велізарная армія інтэлігенцыі. Піонерская арганізацыя выхавала мужных барацьбітоў за справу Леніна — Сталіна. У нас добра вядомы неўміручыя подзвігі Паўліка Марозава, Сашы Чэкаліна, Зоі Касмадзеянскай, Олега Кашэвага, Рымы Шарніёвай і многіх іншых герояў,

хто аддаў сваё маладое жыццё ў імя свабоды і шчасця народа.

Вялікі Сталін у дзень трыццацігоддзя прысвяціў юным піонерам натхняючыя словы.

«Ад усяго сэрца, — пісаў ён, — вітаю юных піонераў і школьнікаў у дзень трыццацігоддзя піонерскай арганізацыі імя В. І. Леніна.

Жадаю піонерам і школьнікам здароўя і поспехаў у вучэнні, працы, грамадскай рабоце.

Няхай піонерская арганізацыя і надалей выходзіць піонераў і школьнікаў вернымі левіцямі, адданымі сынамі нашай вялікай Радзімы».

Прывітанне вялікага Сталіна з хуткасцю маланкі абляцела ўсе школы Савецкага Саюза і стала заклікам да яшчэ больш глыбокага авалодання ведамі.

Міжнародны дзень абароны дзяцей адзначаўся ў нашай краіне як слаўны вынік вялікіх дасягненняў у выхаванні.

Аднак нашы савецкія мацеры ні на хвіліну не забываюць, што мільёны дзяцей у капіталістычных краінах пазбаўлены радасці дзіцінства, калечацца фізічна і духоўна. Яны хочуць шчасця ўсім дзецям, усім простым людзям свету. Вось чаму, глыбока ўсведамляючы сэнс сваёй працы, яны не шкадуюць ні сіл, ні энергіі для ўмацавання магутнасці сацыялістычнай Радзімы — аплоту міру ва ўсім свеце.

Умацаванне міру — гэта барацьба за шчасце дзяцей, за іх радасць, смех, за светлую будучыню.

У адной сямі

НА ЦІХАЙ Асоавіяхімаўскай вуліцы Мінска, у глыбіні прасторнага ўтульнага двара б'ялее двухпавярховы дом. Гэта — дзіцячы дом № 7. У 1944 годзе, адразу-ж пасля вызвалення Мінска, прывезлі сюды дзяцей з розных гарадоў і сёл Беларусі. Многія самі прышлі з партызанскіх зон, дзе прымалі ўдзел у гераічных справах слаўных беларускіх мсціўцаў.

Усе дзеці мелі розныя і ў той-жа час падобныя біяграфіі. Усіх іх радніла адно вялікае гора, якое вынеслі яны з вайны на сваіх кволах плячах. Застаўшыся без сям'і, без бацькоў, падзіцячаму даверліва цягнуліся яны да ласкавых рук і цёплага слова.

У гэтым вялікім доме дзеці знайшлі шчырую бацькоўскую ласку і клопаты выхавальнікаў-педагагаў, многія з якіх самі страцілі сям'і і цяпер сустракалі новых выхаванцаў, як родных.

Гарачая пара ў дзетдоме пачалася яшчэ ў перыяд падрыхтоўкі да экзаменаў і да святкавання Першага мая. Дзеці адразу-ж пасля школы, паабедаўшы і ўзброіўшыся лапатамі, граблямі, насілкамі, высыпалі на двор. Ніякай мітусні. Усё загадзя было прадумана. Брыгадзіры расставілі свае сілы хутка, не трацячы ні хвіліны на зборы.

У сталярнай майстэрні таксама кіпела перадсвяточная работа. Шэфы, рабочыя станкабудаўнічага завода імя Кірава, адрамантавалі дзецям усе ложкаў,

але свае, «хатнія» майстры захацелі зрабіць іх зусім новымі. Валерык Чысцякоў, Віля Чарняўскі, Юра Кадыкоў, Толя Казлоў у спецыяльных рабочых касцюмах, з выглядам запраўскіх маляроў перафарбоўвалі ложкаў ў блакітны колер.

У тыя дні дзейнай падрыхтоўкі дзяўчаткі вялі больш сваю, «жаночую» лінію. У іх спальнях ложкаў і тумбачкі ззялі белізной. На падлозе ляжаў дывановы палавік, на сталах зелянелі кветкі. Але гаспадыні не згаджаліся, што ў іх было ўжо падобна на свята... «Зайдзіце да нас Першага мая, тады паглядзіце» — запрашалі яны.

Не сядзелі, склаўшы рукі, і людзі ў кравецкай майстэрні.

Поўная жанчына ў цёмным рабочым халаце пераходзіла ад адной дзяўчынкі да другой, уважліва праглядала работу, рабіла заўвагі.

Гэта інструктар па кройцы і шыццю — Яўгенія Андрэеўна Сачок. Радасна было чуць, з якім мацярынскім гонарам расказвала яна пра сваіх дзяўчынак.

— Вось работы Валі Казачонак, — звяртала яна нашу ўвагу на альбом эскізаў для вышывання бялізны і верхняга адзення на дзяўчынку-школьніцу. — Пачынала з простага сцябельчатага шва, з насавай хустачкі. А цяпер самыя складаныя рысункі выконвае... А вось Шура Хасіновіч. Бачыце, голуба

Дружна жывуць дзеці ў гэтым доме. Комсамолка Ала Фільева — вучаніца 7-га класа — цёпла клапаціцца аб малышам: дапамагае ім рыхтаваць урокі, чытае цікавыя кнігі. Заўсёды вакол яе збіраюцца дружнай стайкай малышы. Вось і цяпер яна чытае вучням 2-га класа цікавую казку.

міру вышыла сабе на сукенцы. Першая дадумалася, і ўсе дзяўчынкі ёй зайздросцілі. У нас і свае майстры. Самі ўжо ўмеем машыну папраўляць.

Дырэктар дзетдома Аляксандра Якаўлеўна Кудрэвіч расказвала:

— У нас усе дзяўчынкі, пачынаючы з другога класа, самі шыюць на машыне. Старэйшыя — з шостага і сёмага класаў — апрача таго, што шыюць для сябе, апрацоўваюць таксама і сваіх падшэфных дзяўчатак. Сапраўдныя майстры ў нас пайшлі ад мінулага года. Зрабілі мы заказ у майстэрні на святочныя прыгожыя сукенкі... І вось атрымліваем: усе сукенкі на адзін фасон і аднаго памеру. Колькі тут слёз было! І што вы думаеце? — пачалі пароць і ўсё перашывалі самі. Нашы дзяўчынкі любяць прыбірацца, — дабрадушна ўсміхаецца яна. — Ды ў нас ужо і заведзена: шыць такую сукенку, каб насілася з ахвотай...

Святы і выхадныя дні ў дзіцячым доме праходзяць урачыста. У госці

прыходзяць шэфы. Нярэдка наладжваюцца сустрэчы комсамольцаў—выдатнікаў вытворчасці станкабудаўнічага завода імя Кірава з выдатнікамі вучобы, сустрэчы з прадстаўнікамі вайскавай часці. Любяць дзеці слухаць расказы воінаў аб гераічных паходах і баях, аб слаўных палкаводцах любімай Совецкай Арміі.

Выдатнікаў дзетдома адзначае не толькі школа. Ад шэфаў яны атрымліваюць таксама каштоўныя падарункі: бібліятэчкі, канькі, партфелі.

— Бачыце, колькі ў нас прыцяляў і як яны аб нас клапацяцца. Дзеці лічаць іх за родных і цягнуцца да іх усім сэрцам, — задаволена гаворыць завуч Клаўдзя Георгіеўна Караічава. — Спачатку, калі жахі вайны былі яшчэ свежы ў памяці, нашы педагогі хваляваліся: як прымусяць дзяцей забыцца аб гэтым. А зараз паглядзіце — бадзёрасць і вяселле так і свецяцца ў дзіцячых вачах. А хіба мала ў нашай рэспубліцы дзіцячых дамоў? І ўсюды дзеці акружаны вялікай любоўю і ўвагай народа, нашай партыі і дарагога бацькі Сталіна.

Клаўдзя Георгіеўна на хвіліну задумаецца.

— Для нашага дзіцячага дома, — працягвае яна, — дзяржава штогод адпускае 12 тысяч рублёў толькі на вучэбныя дапаможнікі, 395 тысяч рублёў — на харчаванне. На мяккі інвентар (адзенне, абутак, пасцель) дадаткова асігнаецца 135 тысяч у год. Карацей: кожнае наша дзіця штогод атрымлівае ад дзяржавы ў сярэднім 8 тысяч рублёў. Дык чаму-ж нашым дзецям не весяліцца, калі яны і сытыя, і адзетыя і абутыя? І на таленты іх не прыходзіцца скардзіцца.

Цудоўныя перспектывы, мноства шырокіх дарог і прафесій чакаюць выхаванцаў за парогам роднага дома.

У медінстытуце вучыцца Піскунова Ларыса. На трэцім курсе фізкультурнага тэхнікума займаецца Маціеўская Ні-

на, якая прышла ў дзетдом з партызанскага атрада. Эла — адна з чатырох сяцёр Жукоўскіх, якая выхоўвалася ў дзетдоме, — заканчвае архітэктурны тэхнікум, піша дыплом; Тома заканчвае другі курс фінансаванага тэхнікума; малодшыя, Дола і Зора, вучацца ў шостым і сёмым класах.

У Пінскім тэхнікуме сувязі займаецца Зоя Вішнеўская. Гэтую сур'ёзную настойлівую дзяўчыну, сувязную партызанскага атрада, ведаюць не толькі ў нашай рэспубліцы. Яе подзвігі ў гады Вялікай Айчыннай вайны, апісаныя ў кнізе «Ніколі не забудзем», выклікаюць захапленне ўсіх нашых дзяцей.

Лёс Зоі і яе сяброў па дзетдому пераклікаецца з лёсам тысяч савецкіх дзяцей. Сіроцтва, якое прынесла ім вайна, не стала на іх шляху цяжкім крыжам, як гэта бывае ў краінах капітала.

Аб гэтым красамоўней усякіх слоў сведчаць пісьмы саміх дзяцей. Вось што пішуць Зоі Вішнеўскай выхаванкі дзетдома № 1 з мястэчка Дзятлава Баранавіцкай вобласці:

«Добры дзень, Зоя!

Пішуць табе незнаёмыя дзяўчаты — Васілеўская Маня і Шмялёва Надзя. У час вайны мы таксама перажывалі цяжкія моманты. Мы жывем у дзіцячым доме. Жывецца нам вельмі добра. Вучымся мы добра — на 4 і 5. Зоя, у нас працуюць некалькі гурткоў: харавы, танцавальны, фізкультурны, шахматны, музычны, літаратурны і інш. У мінулыя нядзелю ў нас былі спаборніцтвы па лёгкай атлетыцы. Мы таксама прымалі ў іх удзел.

Зоя, пішы нам».

І не дзіва, чаму такія цёплыя, поўныя захаплення водгукі пакідаюць замежныя дэлегацыі, наведваючы дзіцячыя дамы, дзе выхоўваюцца дзеці савецкіх воінаў, загінуўшых на фронце.

Дзетдом № 7 восенню мінулага года наведвала карэйская дэлегацыя. Гэта была незвычайна кранаючая сустрэча.

«Усе дзяўчынкі павінны ўмець шыць» рашылі выхаванкі дзіцячага дома № 7. Вера Бакашова прабуе пашыць сабе сукенку пад кіраўніцтвам Яўгені Андрэеўны Сачок. Такое-ж жаданне ў Маі Гімельштэйн і Валі Казачонак. Яны ўважліва слухаюць кіраўніцу гуртка.

Дзеці наперабой стараліся расказаць гасцям ўсё аб сваім жыцці, паказвалі свае спальні, рабочыя пакоі, касцюмы і нават дзённікі. Карэйскія таварышы ў сваю чаргу расказвалі дзецям аб тым, як змагаецца з амерыканскімі агрэсарамі іх гераічны народ, як важна дапамагаць у гэтай свяшчэннай барацьбе сваім бацькам, старэйшым братам і сёстрам карэйскія дзеці. Здавалася, не трэба было і перакладчыка: гасці і дзеці добра адзін аднаго разумелі.

Герой карэйскай Народнай арміі Лі Дэн Ван прыслаў на імя выхаванкі дзетдома Валі Хадачынскай пісьмо:

«Дарагая Валя! Я чытаў тваё пісьмо нашым карэйскім дзецям. Яны вельмі абрадаваліся прывітанню ад вас, выхаванцаў дзіцячага дома № 7, з далёкага горада Мінска. Вы, дзеці Савецкага Саюза, дзякуючы клопам усяго савецкага народа, большавіцкай партыі і асабіста таварыша Сталіна, жывеце свабодна і шчасліва».

Нашы дзеці знаходзяцца зараз у нябачана цяжкіх умовах жыцця з-за зверстваў амерыканскіх імперыялістаў. Але нашы дзеці вельмі адважныя. Яны таксама ваююць разам з дарослымі супроць ворагаў нашай радзімы, за ўстаўленне міру на ўсёй зямлі.

Перадаю гарачае прывітанне ўсім савецкім дзецям ад нашых карэйскіх дзяцей».

Карэя, г. Пхеньян.

* * *

Мір на ўсёй зямлі! Аб гэтым марач усе сумленныя людзі. Аб гэтым марач выхаванцы дзетдома № 7 г. Мінска, многія з якіх маленькімі радавымі байцамі ішлі па дарогах Вялікай Айчыннай вайны.

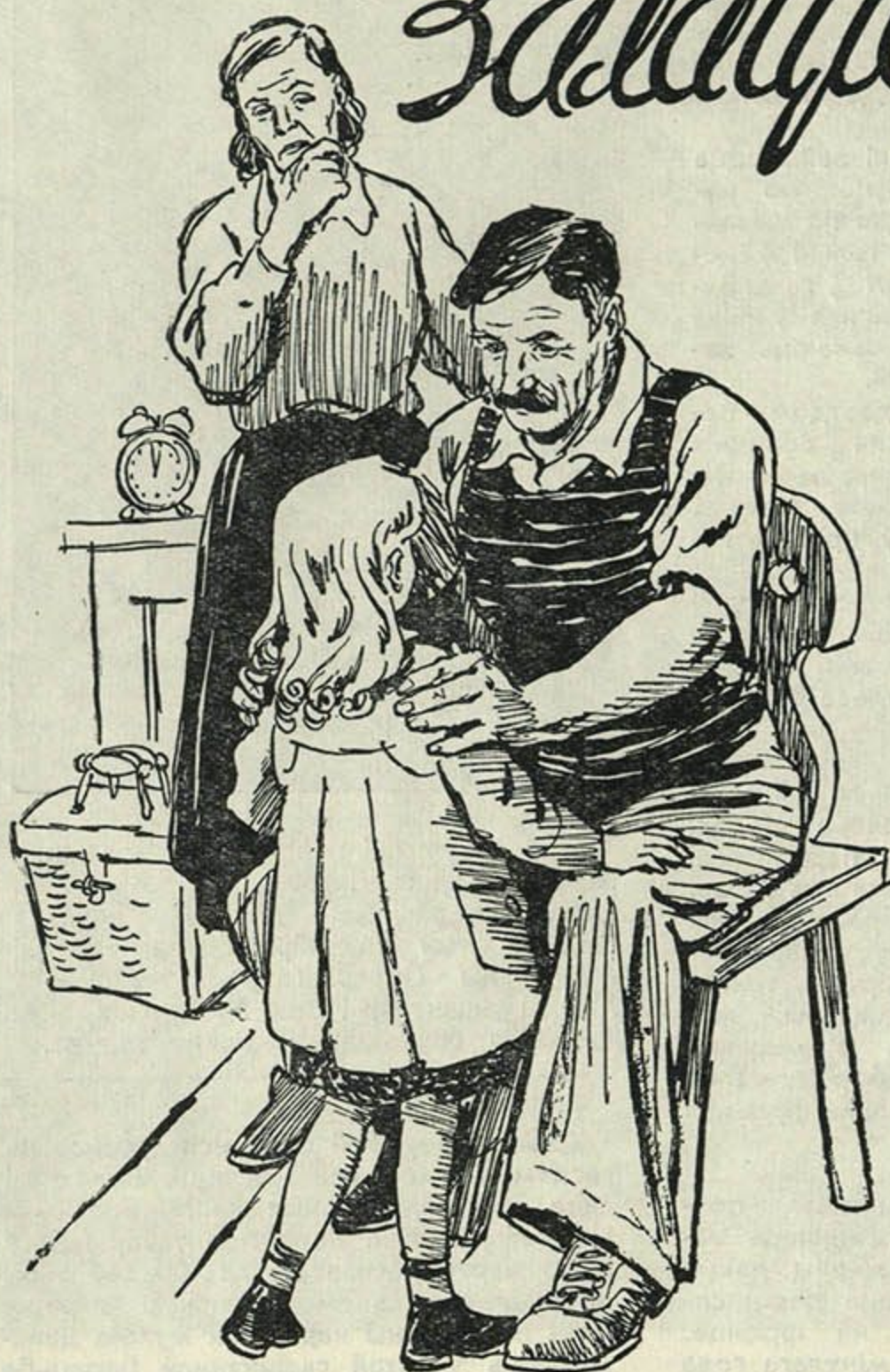
Алена ВАСІЛЕВІЧ.

У пакоі льюцца чароўныя гукі неўміручага твору Глінкі «Жаваранак». Выхаванкі дзіцячага дома № 7 слухаюць ігру оваёй старэйшай ояброўкі.

Фото М. Мінковіча

Залацістыя локаны

Мал. П. Астроўскага

Андрэ СТЫЛЬ

Часопіс «Новый мир» надрукаваў раман французскага пісьменніка-камуніста Андрэ Стыля «Першы ўдар», удастоены Сталінскай прэміі.

Раман «Першы ўдар» — адзін з выдатнейшых твораў французскай прагрэсіўнай літаратуры. У ім яскрава паказана супраціўленне французскага народа амерыканскім каланізатарам.

Выконваючы загад сваіх амерыканскіх гаспадароў, французскі ўрад даў загад паліцыі арыштаваць Андрэ Стыля і кінуць яго ў турму. Французскі народ патрабуе ад урада вызваліць Андрэ Стыля — актыўнага змагара за мір і дэмакратыю.

Ніжэй друкуецца ўрывак з рамана.

ЧЫМ БЛІЖЭЙ падыходзіў гэты час, тым ясней разумела Жаржэта немінучасць таго, што павінна адбыцца. Кожны раз, глянуўшы на будзільнік, яна ўсё вастраей адчувала ў сэрцы боль, які разыходзіўся па ўсім целе, як кругі ад кінутага ў ваду каменя, і нават рукі ў яе пачыналі дрыжэць. І спачатку ў гэтую раніцу, калі яна збірала дачку ў дарогу, кожная рэч, якую яна брала ў рукі, — бялізна, школьныя прылады, зубная шчотка, парашок, яшчэ нейкая дробязь, — усё будзіла ў ёй смутак. Але тое была хутчэй нейкая няясная трывога, амаль фізічнае недамаганне, млявае адчуванне слабасці, якое адчувае чалавек у дажджлівыя дні. Некалькі гадзін уперадзе было даволі для таго, каб гэты ад'езд яшчэ не здаваўся немінучым, вырашаным. Але потым кожная хвіліна, якая набліжала разлуку, каменем клалася ёй на сэрца.

А тут яшчэ дзеці перад адыходам у школу падыйшлі да ложка Жынеты, каб пацалаваць яе на развітанне... Яна хача ўстаць... Жаржэта крыкнула:

— Паспі яшчэ крышачку, набярыся сіл, жартачкі-ж — прасядзець сем гадзін у поездзе...

А дзеці смяюцца і бясконца цалуюць сястрычку.

— Прывязі мне чаго-небудзь, — просіць яе Жэрар. — На ёлку прывязі, добра?

Жынета ўсміхаецца. Яна радуецца нечаканаму падарожжю. Але як гэта для маці, калі дачка рада, так рада ад'езду.

Усе трое пайшлі, і адразу ў доме запанавала цішыня. Толькі Жынета, прабуючы зноў заснуць, варочаецца ў пасцелі, а на кухні перарывіста дыхае і часам стогне ў сне малы, які спіць каля печы на трох састаўленых разам крэслах. Ён не прагнуўся і тады, калі старэйшыя шумна развіталіся з Жынетай. Жаржэта ўкладвае рэчы ў вялікі чаротавы кошык для галубоў. Як ён рыпіць, гэты кошык! Вось ужо тры гады, як ён у іх, з таго часу як яны ўзялі да сябе сына аднаго шахцёра. Потым, у часе свайго водпуску бацькі прыехалі за сынам, і цяпер усё, што напамінае пра хлопчука, — гэта кошык, ды яшчэ рэдкія пісьмы. Усё-такі куды лягчэй узяць да сябе чужое дзіця, чым адпраўляць сваё...

— Мама!

— Што табе?

— Мама, ты тут?

— Вядома, я-ж табе адказваю.

— А мне прыснілася, што я ўжо там. Прачнулася, і нічога не магу зразумець...

Жаржэта падбегла да ложка Жынеты з нейкай смутнай надзеяй, як быццам сон, што прысніўся дзяўчынцы, мог што-небудзь змяніць...

— І табе было там добра? Ты была здаволена?

— Вельмі!.. Але-ж ты будзеш да мяне часам прыязджаць, праўда, мама?

— Вядома, — схлусіла Жаржэта.

Голас сястры разбудзіў малога, і, убачыўшы з кухні, што тая яшчэ ў пасцелі, ён пытае:

— Ты таксама хвора?

У тазе, які Жаржэта паставіла на агонь, каб у апошні раз выкупаць дачку, ужо закіпае вада. Накаляючыся, дно таза патрэскае. На вуліцы паднімаецца бура.

— Зараз унясу пасцёлку, прыбярэ вёдры ў камору, ды накрыю трусятнік цыратай, — гаворыць Жаржэта. — А ты не выходзь на вуліцу... Жах, што робіцца! Няўжо табе прыдзецца ехаць у такое надвор'е?

Потым зноў настае цішыня. Жаржэта старанна намыльвае Жынету. У цаглянай куханьцы цёпла. Дзяўчынка стаіць у карыце зусім голая. Хворы хлопчык адварнуўся да сцяны... Падумаць толькі, Жынеце ўжо адзінаццаць год... Жаржэта асабліва сочыць за яе валасамі і заўсёды раней за ўсё мые ёй галаву. Якія ў Жынеты цудоўныя валасы. Залацістыя доўгія локаны падаюць ёй на плечы і, сапраўды, яны варты самага прыгожага ўбору на свеце. Як крыўдна, што іх прыходзіцца мыць зялёным мылам, але другога няма. Відавочна, ад яго сякуцца гэтыя тонкія, пушыстыя мяккія валасы.

— Мама, мне балюча!

— Вось і ўсё, дачка. Трэба-ж прамыць як належыць, а то мыла застанецца.

А пра сябе Жаржэта думае, што не хутка цяпер ёй даведзецца мыць гэтыя залацістыя локаны. Можна быць, таму яна іх даўжэй звычайнага намыльвае, выціскае, перабірае...

За акном клоччам паваліў снег. Калі мокрую з ног да галавы Жынету трэба было выціраць, Жаржэта схамянулася, што забыла ручнік на драпе ў дварэ. Цяпер ён, вядома, вымак. Каб дзяўчынка не прастудзілася, Жаржэта пакуль спехам выцірае яе сваім фартушком, ідзе за ручніком. Па небу відаць, што зараз снег пойдзе мацней. Да чаго-ж яна няўважлівая...

Адчыняючы кухонныя дзверы, — як яны рыпяць! — Жаржэта ўздрыгнулася ад сполаху. Нешта шарахнулася ад яе ў глыб двара. Бог ведае, што ёй здалася, яна зусім страціла галаву. Гэта ўсяго толькі стары сабака, які рыўся ў смяццёвай скрынцы. Трэба будзе, нарэшце, аднесці гэтае смецце на бераг. Вось ужо два месяцы, як у пасёлак не прыязджаюць за адкідамі. Таксама цацы... Потым позірк Жаржэты ўпаў на старую анучную ляльку з шарсцяным ласкутом замест сукенкі. Гэта, відаць, Жынета забыла яе на

дварэ каля каморы. Як дзіўна: снег адразу тае паўсюды і затрымліваецца толькі ў валасах лялькі. Цяпер, бадай, яе не варта ўносіць у дом. І ўсе-такі Жаржэта падбірае ляльку і прысланяе да акна так, каб на яе не падаў снег. Ручнік яшчэ не паспеў абледзянець, але стаў цяжкім ад снегу.

— Мама, што-ж ты мяне не выціраеш? Мне халодна.

Ах, праўда. Жаржэта настолькі захоплена думкай аб дзяўчыцы, што нават забыла, што тая яе чакае. Яна думае пра дачку так, быццам Жынета ўжо далёка.

— Можна мне цяпер павярнуцца? — пытае малы.

Жаржэта амаль машынальна апранае дзяўчынку, выбіраючы рэчы панавей. Жынета, вядома, не растаўсцела, але вельмі вырасла і ўздужала за апошні год. Усё ёй вузка, усё коратка, сукенка не закрывае чырвоных, агрубелых ад холаду каленак. Асабліва малое паліто: яно так цягне ў плячах, што верхні гузік прыходзіцца пакідаць расшпіленым. Але ўжо затое ўсё на ёй чыстае і зацыраванае.

Па-сапраўднаму Жаржэта ачнулася, калі ў парту прабіла дванаццаць. Заставаліся лічаныя хвіліны. Цяпер усё ясна, нішто змяніцца не можа. Не ў сілах стрымаць сябе, Жаржэта ледзь паспявае адварнуцца, каб дзяўчынка не ўбачыла хлынуўшых слёз. Яна нават не магла прымусяць сябе прыгатаваць снеданне. Яна проста падсоўвае на агонь учарашні кофе: пап'ем з хлебам, і добра. А Жынета, як умоўлена, перад ад'ездам паснедае ў Жоржа. Жорж — гэта дэпутат-комуніст, які возьме Жынету з сабою ў Парыж і адвядзе да той настаўніцы, якая выказала жаданне ўзяць да сябе дзяўчынку год дванаццаці з сям'і беспрацоўнага докера. Сэрца сціскаецца, як падумаеш, што тваю дзяўчынку выбралі чужыя людзі, замест таго, каб самой выбраць людзей, да якіх ты яе пасылаеш. Хоць, вядома, яна ім цалкам давярае, асабліва таму, што Жорж... І ўсё-ж сэрца Жаржэты сціскаецца. Дзяўчыны будзе там добра, слоў няма, ёй будзе добра, але іменна таму — гэта цяжка выказаць, гэта-ж такое незразумелае, смутнае пачуццё — іменна таму Жаржэта загадзя ведае, што не зможа заглушыць у сабе змяшаную з гарчай удзячнасцю вострую рэўнасць маці да той далёкай жанчыны-друга, якая надоўга забярэ ў яе дзіця...

Вярнуўся Люсьен. Пакуль ён вешае свой веласіпед на крук у каморы, Жаржэта смаркаецца, выцірае слёзы, каб здавацца спакойнай, калі ён увойдзе.

Але Люсьен і сам нацягнута ўсміхаецца і тут-жа пытае: — Ну як, значыць, расстаемся?

Адразу відаць, і яго ўсю раніцу неадступна праследвала гэтая думка. І такая туга скрываецца за яго ненатуральна бадзёрым тонам, што Жаржэта амаль забывае пра свой уласны боль. Яна пільна глядзіць на мужа. За трыццаць год, пражытых разам, яна ўпершыню бачыць яго такім, з напружаным тварам, з жаўлакамі на скулах.

Ён злавіў яе позірк і адчуў, што трэба сказаць што-небудзь нязначнае, пустое, каб як-небудзь разрадзіць цяжкое напружанне.

— Ты начпіла ёй бант, а ў Парыжы, можа, ужо не носяць цяпер гэтыя штукі...

— Зняць? — пытае Жаржэта.

Дзяўчынка ківае галавой.

— Бачыш, так куды лепш, без усякіх фокусаў, — заўважае Люсьен.

Ён прапускае скрозь пальцы валасы Жынеты, і яны струменяць па яго руцэ, адліваючы золатам, нібы пшаніца на сонцы. Якое багацце!

Ён моцна цалуе дачку.

— Ты-б пакуль расшпіліла паліто. Час яшчэ ёсць... А то прастудзішся, калі выйдзеш на вуліцу.

— Я не хацела-б затрымліваць Анры, — тлумачыць маці. — Ён адвядзе яе да Жоржа на веласіпедзе. Ітак, пакуль будзем развітвацца...

Усе змаўкаюць. Зараз прыдзе Анры, і яны пачуюць, як звякне званок яго веласіпеда, калі ён прыслоніць яго да сценкі...

— Што рабіць, жонка... Мы не магі зрабіць інакш...

Даўно Люсьен яе так не называў. Яны глядзяць адзін на аднаго, не працягваючы пры дзяўчыцы гэтую гутарку, хоць звычайна яны не саромяцца дзяцей, ды і навошта ім паказваць усё ў ружовым святле?.. Малы зноў заснуў. Ён вельмі слабы і ўвесь час спіць. Але ў сне, прынамсі, у яго нічога не баліць...

І Люсьен і Жаржэта ў такім напружанні, што самі не ведаюць, як сябе трымаць зараз, калі яны будуць расставацца з Жынетай... Так, Люсьен пастарэў. Ён часта паўтарае: «Мне ўжо пяцьдзесят адзін, ты, дачка, будзеш мне апорай пад старасць...» Раптоўна, як-бы ачнуўшыся, ён устае. Жаржэта гаворыць першае, што прыходзіць у галаву:

— Нелі атрымала паведамленне. У нас выключаюць электрычнасць за няўплату.. Праз тыдзень..

— Вось бачыш... Мы не можам зрабіць інакш...

— Ведаеш я не прыгатавала снеданне

— Ды добра, што ўжо там сёння... — Ён зноў садзіцца і ставіць дзяўчынку між кален. — Там табе, напэўна, наладзяць ёлку. Па праўдзе кажучы, сёлета мы не змагі-б вам нічога падараваць.

— Гэта няважна, тата. Ты-ж ведаеш, што гэта няважна. Я-ж разумею, — адказвае Жынета.

Ён злёгка тузае яе як-бы дзякуючы за гэтыя словы, і зноў машынальна перабірае яе валасы, нібы перакатвае паміж пальцамі бусінку.

— Не забывай кожную раніцу старанна расчэсваць іх, — напамінае дзяўчыны маці. — Ад гэтага валасы становяцца пышней і лепш блішчаць.

— Затое ты пападарожнічаеш, дачка. Ubачыш Францыю, — гаворыць Люсьен з наігранным ажыўленнем. Ён хапаецца за гэтую думку, якая толькі што прышла яму ў галаву, і паўтарае, зірнуўшы на Жаржэту: — Ubачыш Францыю... А тут, Жынета, шчыра кажучы, прадбачыцца цяжкі час. У тваім узросце нельга галадаць.

Нялёгка яму было прамовіць гэтыя словы, але ён лічыў, што павінен усё растлумачыць дачцы. Нельга-ж адпускаць дзіця проста так, не раскажаўшы, у чым справа; ці мала што яна можа падумаць...

— У нас канчаецца бульба, — заўважае Жаржэта, каб дапамагчы яму. — Засталося ўсяго на два дні.

Люсьен апускае на стол свой велізарны кулак. Без раздражнення: хіба ў раздражненні тут справа?

— Кожны дзень, — гаворыць ён, — я праходжу міма іхняга складу... Сто тон бабоў гніе там вось ужо чатыры гады. Іх жаруць пацукі... Гэтыя бабы ім усучылі ў Чылі разам з селітрай... Яны не ведалі, што з імі рабіць... А цяпер, калі бабы пачалі ўжо псавацца, яны нават перасталі ахоўваць свой склад. Але гэтыя бабы так аддаюць плесенню... Некаторыя, праўда, гавораць, што з воцатам іх сяк-так яшчэ можна праглынуць, ды і то... На другім складзе — збожжа, якое пачало прарастваць, а ў трэцім — прорва цукру... Уяўляю сабе, як пасля сённяшняга дажджу з-пад варот цячэ салодкая вада... Але гэта ваенны склад. Ну, добра! Не вечна так будзе... Якая ты чысценькая, Жынета. Будзь ветлівай там. Не капрызнічай. Не карыстайся тым, што з табой будуць няньчыцца...

Дзяўчынка не паспявае нічога адказаць. Чуваць, як Анры прысланяе свой веласіпед да сцяны барака. Люсьен і Жаржэта адначасова ўстаюць. Жаржэта зноў не можа стрымаць слёзы. Люсьен прыкусвае губу. Дзяўчынка заўважае ўсё гэта і з трывогай глядзіць то на маці, то на бацьку. Дагэтуль для яе ўсё было так проста... Люсьен абнімае жонку за плечы — хутчэй, каб падтрымаць яе, чым для таго, каб суцэшыць: хто ведае, у такую хвіліну ўсё можа здарыцца.

— Мы не першыя і не апошнія. Вось у часы «Д'эпа»¹ паехала больш пяцідзесяці дзяцей. Усе яны вярнуліся, ты-ж ведаеш. Іх так даглядалі, як прынцаў.

У пакой уваходзіць Анры.

— Не плачце, Жаржэта, — гаворыць ён. — Жорж дасканала ведае гэтую сям'ю. Яны, праўда, не камуністы, але людзі добрыя.

Стоячы за спіною Жаржэты і паранейшаму абнімаючы яе за плечы, Люсьен знакам паказвае Анры, што трэба спяшацца.

— Вось бачыш, — гаворыць ён жонцы, — Анры думае тое-ж самае...

— Ну, час, — перабірае Анры. — Трэба яшчэ паснедаць у Жоржа, толькі-толькі і паспеем на поезд.

Раптоўна прачынаецца малы. Нічога не разумеючы і не рашыўшы яшчэ, заплакаць яму ці не, ён пытае маці, якая плача:

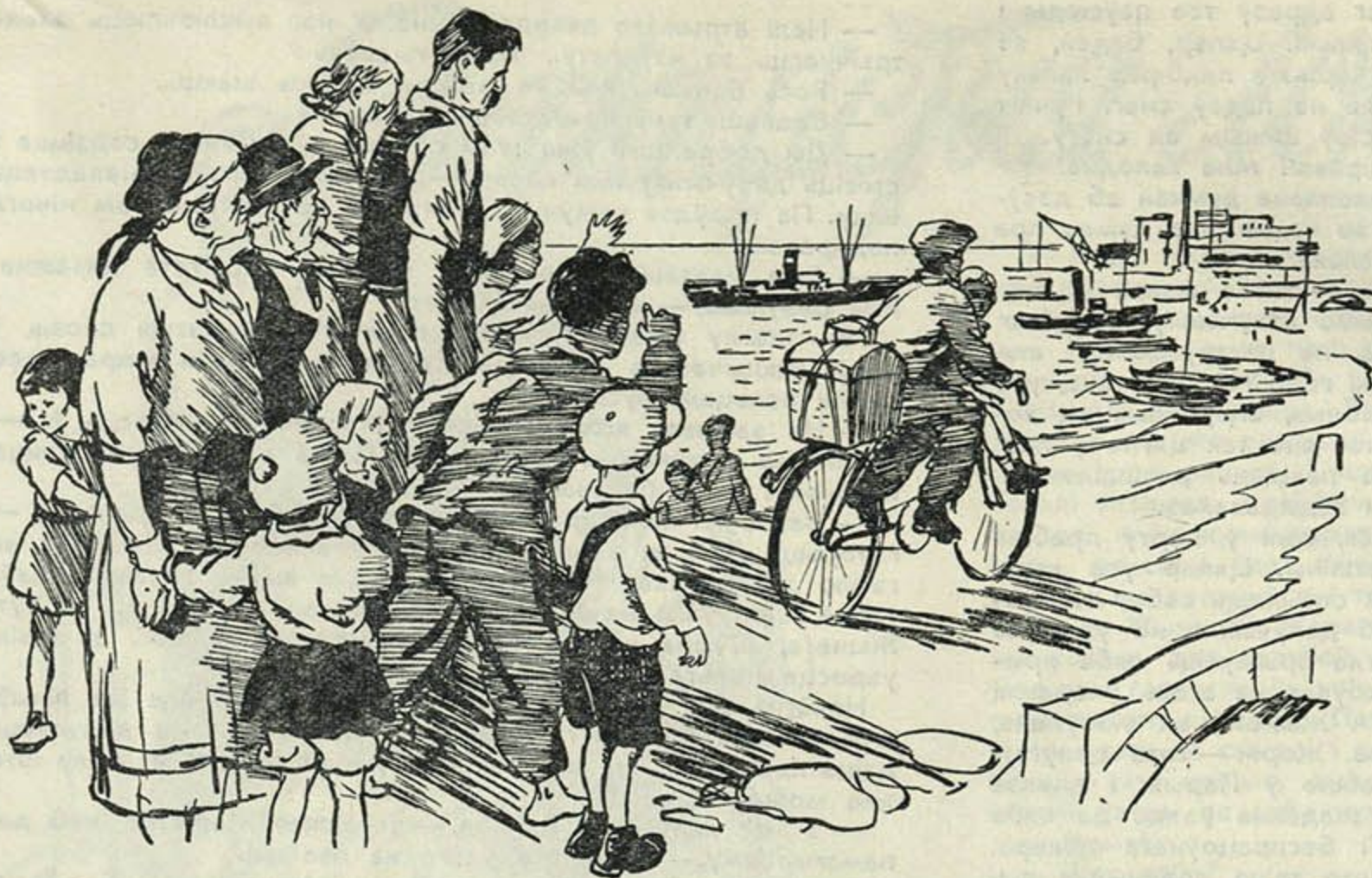
— Мама, што такое?

Люсьен паспешліва і няспрытна цалуе Жынету ў абедзве шчакі і ў валасы. Потым яе ледзь удаецца вырваць з абнімкаў не валодаючай сабою Жаржэты. Анры спехам прыкручвае кошык для галубоў да багажніка, садзіць Жынету на раму і прабуе жартаваць:

— Гатовы! Станцыя прызначэння — Парыж!

Слёзы маці ўзрушылі Жынету. Цяпер яна зусім разгубілася. Анры глядзіць на Люсьена, той махае яму рукой, і ён

¹ Люсьен мае на ўвазе забастоўку докераў, якія адмовіліся грузіць зброю для вайны ва В'етнаме. Рабочыя іншых гарадоў узялі да сябе часова дзяцей бастуючых докераў. (Заўвага перакл.)

ад'язджае. Але не паспявае ён зрабіць і дзесяці метраў, як Жынета, расплакаўшыся, прабуе саскочыць з веласіпеда. Жаржэта ўскрыквае, і нават Люсьен на хвіліну траціць галаву. Ён так ніколі толкам і не зразумее, што з ім сталася ў той момант. Напэўна, у такія хвіліны можна задушыць чалавека. Ён робіць некалькі крокаў, нібы прабуючы дагнаць Анры, які адвозіць яго дзіця, але не аклікае яго... Нешта ў ім абрываецца... Скончана. Так лепш.

У дзверах барака тоўпяцца людзі. Падыходзяць жанчыны, каб чым-небудзь дапамагчы. Люсьен, сам не ведаючы чаму,

махае ім рукой — маўляў, не трэба, і гаворыць Жаржэце:

— Пойдзем дамоў. Ні да чаго, каб на нас глязелі. Хадзем...

Жаржэта рыдае, апусціўшы галаву на стол. Але адчуўшы, што рукі, якія абнімалі яе плечы, расшчапіліся, яна разумее, што з мужам нешта здарылася. Люсьен чалавек мужны, другога такога, бадай, у парту не знойдзеш, але зараз ён бледны, як палатно.

— Люсьен!

Калі-б яна не ведала, які ён сільны, яна-б напэўна так не спалохалася. Ён сціскае велізарныя кулакі. Яна ведае: для яго барацьба — заўсёды работа мускулаў, нават калі гэта барацьба з самім сабою.

— Люсьен!

Ён глядзіць ёй проста ў твар. Ён увесь, як нацягнутая струна. Упершыню ў жыцці яна бачыць, як затуманіліся яго вочы.

— Не трэба, Люсьен, — гаворыць яна ціха. — Не трэба...

Жаржэта больш не думае аб сабе, аб сваім горы. Зараз яна думае толькі аб ім. У яго дрыжаць губы. Нарэшце, ён з цяжкасцю вымаўляе:

— Гэта не столькі з-за яе ад'езду... Пакутліва тое, што я не здольны пракарміць сваю сям'ю. Мне сорам, Жаржэта. Мне сорам!

— Не кажы так. І супакойся. Вось дзеці ідуць са школы. Не трэба пры іх!..

Малы на сваіх крэслах зноў заснуў.

— Што за жыццё! — паспявае прамовіць Жаржэта, перш чым дзеці ўбягаюць у пакой.

ШАПКА ФРАНЦУЗСКАГА ХЛОПЧЫКА

Н. ЗІДАРАЎ

Дождж застаў нас ля музея «Сталін».
Пахмурнела неба над Масквой.
Ды адразу ў выставачнай зале
Сонца абдало нас цеплынёй.

З дывана майстроў Азербайджана
Усміхаўся Сталін як жывы.
Падарунак просты ад Руана
У прасторнай зале нас здзівіў:

З Францыі — лістоўкі і карціны.
Кожны ўзрушан — бачна па вачах:
Вось над гэтай шапкай светласіняй
Развязаўся Орадура сцяг.

У Парыжы ў час ліхой навалы
Хлопца расстраляў фашысцкі кат.
Маці шапку сына захавала,
Берагла, як свой каштоўны скарб.

Каты зноў прышлі ў яе краіну.
Маці, сын якой склаў галаву,
Гэты падарунак — шапку сына —
Сталіну даслала у Маскву.

Група піонераў разглядае
Сціплыя руанскія дары.
Хмурыць бровы белыя, чытае
Аб тэроры нелюдзяў стары.

Шапкі воіны знялі з пашанай,
Ім шкада, што ў дні цяжкой вайны
Хлопчыка французскага з Руана
Не паспелі ўратаваць яны.

Светла ў зале, ні размоў, ні шуму.
Моўчкі мы пакінулі музей.
І аб Сталіне з нас кожны думаў,
Думаў кожны пра сваіх дзяцей.

Пераклад з балгарскай мовы.

Знатныя вязальшчыцы віцебскай фабрыкі «КІМ» — Н. Баранова, І. Бараноўская і В. Фёдарова.

Фото П. Азарчанкі

НАВАТАРЫ

СТАРШЫНЯ фабрычнага камітэта пачакаў яшчэ некалькі хвілін і, калі ў прасторным зале, запоўненым рабочымі фабрыкі, ўстанавілася цішыня, спакойна прамовіў:

— Слова для дакладу прадстаўляецца Валянціне Фёдаравай.

Апошнія словы старшыні патанулі ў буры апладысmentaў. На трыбуну ўзнялася высокая, стройная дзяўчына. Яшчэ месяцы два назад яе мала хто ведаў на фабрыцы, а цяпер сярод шматтысячнага калектыва рабочых наўрад ці знойдзецца чалавек, які не чуў-бы аб яе справах.

У дні перадмайскага спаборніцтва яна з сяброўкамі Нінай Барановай і Інай Бараноўскай, стаўшы на стаханавую вахту, праявілі выдатную ініцыятыву — замест дзесяці-трынаццаці круглапанчошных аўтаматаў пачалі абслугоўваць дваццаць пяць.

І вось сёння, па просьбе рабочых, яна павінна раскажаць аб вопыце сваёй работы. Яна пачынае свой просты расказ аб тым, што можа зрабіць кожны рабочы, каб наша Радзіма стала яшчэ багацейшай і прыгажэйшай.

Слухаючы яе важкія словы і довады, не хочацца верыць, што перад табой радавая работніца.

Але гэта так. Яна — адна з многіх прадстаўніц шматмільённай арміі савецкіх жанчын, вырашчанай і выхаванай партыяй большэвікоў, актыўных будаўнікоў новага камуністычнага грамадства, якія добра разумеюць свае мэты і задачы.

Участак круглапанчошных аўтаматаў — горадзец усёй фабрыкі. Яго стварылі пазалетась і аснасілі перша-класнымі савецкімі машынамі КАС-22, на якіх вырабляюцца капроныя панчохі.

Усе тры сяброўкі належаць да ліку тых работніц, якім прышлося прымаць непасрэдны ўдзел у стварэнні і абсталяванні ўчастка. З гэтага ў іх і пачалося знаёмства са складанейшымі аўтаматамі.

З таго часу непазнавальна змяніўся цэх і яго людзі. Тры сяброўкі сталі сапраўднымі майстрамі сваёй справы.

— Як зараз памятаю, — раскажае Ніна Баранова, — у першыя дні самастойнай работы цяжка было нам справіцца нават з шасцю станкамі. Але неўзабаве мы асвоілі свае функцыі і пачалі працаваць на 10 — 13 аўтаматах.

Дзяўчаты хутка дасягнулі не толькі самай высокай выпрацоўкі, але і пачалі даваць найбольшы процант першагатунковай прадукцыі.

Але ім, маладым, поўным творчых сіл, не хацелася на гэтым спыніцца. Ад дэлегацыі рабочых, якая наведла ленинградскую фабрыку «Чырвоны сцяг», дзе такія-ж машыны паявіліся значна раней, яны даведліся, што там лепшыя вязальшчыцы працуюць на 16 машынах.

— Я ўпэўнена, што мы таксама можам павялічыць зону абслугоўвання, — заявіла Іна Бараноўская.

— І мне здаецца, што дасягнуць гэтай мэты мы зможам пры ўмове, калі

паскорым апрацоўку панчоў, — заўважыла Ніна Баранова.

Многія з вязальшчыц, даведаўшыся, што трое сябровак збіраюцца перайсці на павышаную зону абслугоўвання, пры зручным выпадку лічылі сваім абавязкам іранічна заўважыць:

— Глядзіце, не асаромцеся!

Але сяброўкі мелі свае разлікі. Іх прапанову ўхвалілі і падтрымалі начальнік цэха і парторг.

29 сакавіка ўсяму калектыву фабрыкі стала вядома, што Іна Бараноўская, Ніна Баранова і Валянціна Фёдарова, стаўшы на стаханавую вахту ў часць 1 Мая, дабіліся выдатнай перамогі — пачалі абслугоўваць па 25 станкоў.

— Сакрэт нашага поспеху, — раскажае Валянціна Фёдарова, — у тым, што мы да мінімуму скарацілі час на асноўных ручных аперацыях. Раней мы, напрыклад, адзявалі панчошу на левую руку і, праводзячы вялікім пальцам левай рукі па збаўках ложка шва, захоплівалі ім накідак і абразалі яго з абодвух бакоў нажніцамі, якія трымалі ў правай руцэ. Затым, прытрымліваючы вялікім і ўказальным пальцамі левай рукі за мысок, выварачвалі панчошу на левы бок, абстрыгалі нажніцамі вісячыя канцы ва ўсіх месцах пераключэння ніцэвадзіцеляў і здымалі панчошу з рукі.

Для сартыроўкі мы нацягвалі вывернутую панчошу зноў на левую руку, правяралі прышыўку барта, глядзелі, ці ёсць хуба, і пераходзілі да ніжняй часткі. Правяралі стрэлкі пяткі і мыска, ранжэйку. Здымалі панчошу з рукі і клалі на плячо. Правы бок панчохі заставаўся не правяраным.

Паколькі гэтыя аперацыі ідуць адна за другой, мы іх аб'ядналі. Цяпер мы адзяваем панчошу таксама на левую руку і па меры прасоўвання да следу праглядаем правы бок. Таксама выражаем накідак, затым выварачваем правай рукой борт на левы бок, прытрымліваем панчошу левай рукой, каб яна не саслізганула, абразаем канцы нітак на пераключэнні і адначасова аглядаем якасць прышыўкі барта, адцягваючы левы бок на сябе, каб лепш бачыць усе петлі. Затым паступова сцягваем панчошу з левай рукі, праглядаючы пры гэтым левы бок пагалёнка і абразваючы канцы. Калі пальцы левай рукі, слізгаючы ўдоўж панчохі, крануцца пяткі, яны яе нацягнуць настолькі, што можна добра бачыць стрэлкі і лепш

іх праверыць. Падобным спосабам прывяраем мысок, звяртаючы ўвагу на стрэлкі і ранжэйку. Адначасова з праглядам абразам канцы, якія вісяць у месцах пераключэння ніцэвалзіцелей. Такім чынам, цяпер мы адзяваем панчоку на руку не два, а толькі адзін раз. Гэта не толькі паскорыла працэс, але і зменшыла колькасць зацяжак. Цяпер мы праглядаем абодва бакі. Працягласць аперацыі скарацілася з 33-х да 16 секунд на кожную панчоку. У нас застаўся час, каб абслужыць дадатковую колькасць машын.

Акрамя таго, дзяўчаты выпрацавалі пэўны маршрут, які набывае зараз замкнутую форму. Калі раней, пакончыўшы з апошняй машынай, прыходзілася вяртацца ўхаластую да першай, на што кожны раз ішло 30—40 секунд, то цяпер гэтага няма. Ліквідацыя халастога ходу дала магчымасць павялічыць зону абслугоўвання.

* * *

Фабрыку «КІМ» нам давялося наведаць неўзабаве пасля таго, як дзяўчаты-наватары праявілі сваю ініцыятыву.

— Я веру, што на павышаную зону абслугоўвання па нашаму прыкладу прайдзе большасць вязальшчыц нашага ўчастка, — заявіла тады Валянціна Фёдарова.

І вось мы зноў у панчошным цэху. Абапал шырокага праходу, які працягнуўся на ўвесь цэх, размясціліся роўнымі радамі складанейшыя станкі-аўтаматы. Тэхнолаг цэха т. Канігіна знаёміць нас з апошнімі навінамі. Зараз на фабрыцы вядзецца вялікая падрыхтоўчая работа да абнаўлення асартымента прадукцыі, палепшання якасці, трываласці і знешняга выгляду жаночых панчоў. Так, напрыклад, баваўняныя панчохі будуць вырабляцца з апаленай пражы, што прыдасць ім шаўкавісты, прыемны выгляд.

З вялікай любоўю і цеплынёй адзваецца т. Канігіна аб дзяўчатах-наватарах. Не так даўно Іну Бараноўскую і Ніну Баранаву прынялі ў комсамол, а Валянціну Фёдараву — кандыдатам у члены ВКП(б).

Гарадскі камітэт партыі адобрыў ініцыятыву маладых наватараў. Іх вопыт шырока вывучаецца і папулярызуецца сярод рабочых. Колькасць іх пасляўнікаў няспынна расце. У адным толькі панчошным цэху на шматстаночнае абслугоўванне перайшлі 52 работніцы, у тым ліку на ўчастку кругланачошных аўтаматаў — 12 чалавек. У бліжэйшы час мяркуецца перавесці ўсіх работніц на абслугоўванне 25 машын. Падлічана, што ў выніку гэтага фабрыка атрымае ў месяц 18 тысяч рублёў эканоміі, што дасць за год больш 200 тысяч рублёў.

А. СТУК

НАД НЁМАНАМ

СПАКОЙНА і ціха нясе свае воды прыгажун Нёман. І толькі ў час моцных вятроў яго люстраная роўнядзь хвалюецца, бурліць хвалямі.

Там, дзе з Нёманам сустракаецца рэчка Сервеч, летась пачалося будаўніцтва калгаснай гідраэлектрастанцыі. Калгаснікі за кароткі час узвялі падмурак, пачалі класці сцены.

Аднойчы ў калгас прыехалі меліратары, пахадзілі, паглядзелі і сказалі старшыні — Ганне Трафімаўне Кумец:

— Будаўніцтва электрастанцыі прыдзецца забараніць. Гэта месца нам патрэбна.

— Як гэта вам? — запратэставала Кумец.

— Ды так, нам. Мелірацыю тут праводзіць будзем, — адказалі тыя.

Ганна Трафімаўна не такі чалавек, каб адступіцца ад свайго, спыніць пачатую справу. Яна звярнулася за дапамогай у раён. Але там падтрымалі не яе, а меліратараў.

Ганна Трафімаўна паехала ў Мінск. Тут уважліва выслухалі яе довады і паабяцалі выслаць на месца спецыялістаў. Хутка ў калгас прыбылі інжынеры, аглядзелі, што і як, і далі сваё

заклучэнне — гідраэлектрастанцыю можна будаваць.

І вось над Нёманам зноў звіняць пілы, грукаюць сякеры. На гэты адказны ўчастак выдзелены лепшыя калгасныя цесляры, сталары і іншыя спецыялісты.

Сёння ў калгасе, куды ні глянь, усюды ідзе будаўніцтва. Пасярод вёскі зіхаціць бліскучым дахам новы клуб. Сюды вечарамі ўжо збіраюцца калгаснікі паглядзець выступленні гурткоў мастацкай самадзейнасці, кінакарціну, паслухаць лекцыю, даклад, пачытаць свежую газету, пагуляць у шашкі і даміно, а то і проста падзяліцца думкамі. А можна пайсці і ў хату-чытальню, у бібліятэку, у вячэрнюю школу. Людзі цягнуцца да ведаў, да культуры. Паступова яны становяцца такімі-ж непазнавальнымі, як сама вёска Шчорсы, як суседнія вёскі Панямонь, Красноўскія горы, Балотцы, што аб'ядналіся

На здымку: старшыня калгаса дэпутат Вярхоўнага Савета СССР Ганна Трафімаўна Кумец разам з сакратаром калгаснай партарганізацыі Іванам Пятровічам Саўко абмяркоўвае план электрыфікацыі і механізацыі калгаснай гаспадаркі.

адзін буйны калгас імя Варашылава. Раней, пры польскіх панах, не было Шчорсах ні адной культурнай устано-
вы, а пра электрычнасць сяляне і ма-
рыць не маглі. Цяпер-жа на тэрыторыі
калгаса імя Варашылава ёсць некалькі
школ, клуб, хата-чытальня з бібліятэ-
кай, медыцынскі пункт, будуюцца свая
электрастанцыя. За ўсё гэта сяляне
ўдзячны Совецкай уладзе.

Толькі тры гады існуе калгас. З да-
памогай роднай дзяржавы ён паспяхова
развівае ўсе галіны грамадскай гаспа-
даркі — паляводства, жывёлагадоўлю,
гародніцтва, садоўніцтва, укаранне со-
вецкую аграбіялагічную навуку, вопыт
перадавікоў сельскай гаспадаркі. Тра-
васеянне, радковая сяўба, ворыва з пе-
радпалужнікамі, культывацыя, падкорм-
ка пасеваў мінеральнымі ўгнаення-
мі — усе гэтыя перадавыя агра-тэхніч-
ныя прыёмы трывала ўвайшлі ў вы-
творчую практыку варашылаўцаў. У мі-
нулы, засушлівы год калгас сабраў са-
мы высокі ў Любчанскім раёне ўраджай
збожжавых — 14,7 цэнтнера ў сярэд-
нім з гектара. У балансе пасевных
культур значнае месца займае лён. Ле-
тась пад лён адвалі 70 гектараў, амаль
столькі-ж і сёлета. Кожны гектар даў
5,5 цэнтнера семя і 3,9 цэнтнера ва-
лакна. А звяно Вольгі Краскоўскай дабі-
лася нечуванага тут ураджаю — па
7 цэнтнераў семя і па 7,5 цэнтнера
валакна. Толькі за лён калгас атрымаў
700 000 рублёў прыбытку.

Хутка ідзе ўгору грамадская жывё-
лагадоўля, павялічваецца яе прадук-
тыўнасць. Для жывёлы пабудаваны і
будуюцца добрыя памяшканні.

Але галоўная сіла калгаса — у яго
людзях. Яны праславіліся далёка за ме-
жамі Любчанскага раёна сваёй праца-
вітасцю, пошукамі новых, перадавых
метадаў работы.

Старшыня калгаса Ганна Трафімаў-
на Кумец родам адсюль-жа, з Паня-

Непазнавальна змяніліся і людзі новай калгаснай вёскі. Вось сям'я
маладой стаханаўкі — звеннявой па ільну, комсамолкі Людмілы Каляда.
Разам з бацькам і маці, членамі яе звяна, яна выпрацавала ў мінулым
годзе каля тысячы працадзён, зарабіўшы больш двух тон хлеба, каля трох
тон бульбы, некалькі тысяч рублёў грашыма. Дзве сястры атрымалі ся-
рэдняю адукацыю і працуюць настаўніцамі. Вечарамі ва ўтульнай і ба-
гатай кватэры Людміла чытае сваёй сям'і творы Лысенкі, Вільямса, Да-
кучаева, мастацкую літаратуру.

моні. Былая батрачка, яна першай
уступіла ў калгас, і людзі адзінадушна
абралі яе старшынёй.

А яшчэ пазней яны абралі Ганну
Трафімаўну дэпутатам Вярхоўнага Со-
вета СССР.

Не так лёгка жанчыне кіраваць гас-
падаркай, у якой аб'яднама больш поў-
тысячы сялянскіх двароў і якая наліч-
вае 3 090 гектараў зямлі. Але-ж Ган-
на Трафімаўна не адна. Яна апіраецца
на камуністаў і комсамольцаў, на чле-
наў праўлення і брыгадзіраў, на шыро-
кі калгасны актыў. Яна чула прыслу-
хоўваецца да голасу радавых калгасні-
каў, да іх парад і патрабаванняў.

Калгас паспяхова завяршыў весна-
вую сяўбу. Цяпер калгаснікі дагляда-
юць пасевы, падймаюць папары, рых-
туюцца да касавіцы і жніва.

Ільнаводкі Вольга Краскоўская і Ве-
ра Камар узяліся вырашціць сёлета па
два ўраджаі ільну на адных і тых-жа
ўчастках. І па тым, як Вольга і Вера
пасеялі лён, з якой любоўю цяпер да-
глядаюць, можна меркаваць, што яны
даб'юцца свайго.

Многа выдатных людзей у калгасе!
Выхоўвае іх партыйная арганізацыя.
Яна ўзначальвае соцыялістычнае спа-
борніцтва хлебарабаў, вядзе барацьбу з
тымі, хто перашкаджае калгасу руха-
цца ўперад.

Партыйная арганізацыя прывівае
калгаснікам соцыялістычныя адносіны
да працы і грамадскай маёмасці, кла-
поціцца аб павышэнні іх палітычнай
свядомасці.

Багаты і радасны ў калгаснікаў сён-
нешні дзень. А яшчэ больш багатым і
радасным будзе заўтрашні. Яны спа-
дзяюцца пабудавань неўзабаве сваю
электрастанцыю і радыёвузел, механі-
заваць працаёмкія працэсы ў жывёла-
гадоўлі, прапусціць праз усе палі шмат-
гадовыя травы.

* * *

...На ўскраіне вёскі Шчорсы, у ста-
ражытным парку над Нёманам высіцца
велізарны дуб. Кажуць, што некалі,
пад гэтым дубам тварыў свае неўмі-
ручыя песні Адам Міцкевіч. Невясёлыя
песні выходзілі тады з-пад пары
паэта.

Іншыя песні гучаць сёння пад ду-
бам Міцкевіча. Складаюць іх і спява-
юць самі калгаснікі. Песні аб вольным,
радасным калгасным жыцці, аб Сталіне
— сейбіту шчасця.

В. ПЛЕШАВЕНА.

У гэтым годзе знатная ільнаводка-звеннявая Вера Камар вырашыла
сабраць два ўраджаі ільну са свайго ўчастка. На здымку вы бачыце яе
зв'язно за другой праполкай і падкормкай ільну. На пярэднім плане — Вера
Камар.

Фото С. Капелькі (Фотахроніка БелТА).

МАСКВА, Ленінскія горы... Гэта самае высокае месца ў нашай савецкай сталіцы. Адсюль адкрываецца неабсяжная панарама вялікага горада.

Тут больш ста гадоў таму назад юны Александр Герцэн і яго сябра Нікалай Огароў урачыста пакляліся «на вачах усёй Масквы» ахвяраваць жыццём для барацьбы за свабоду. І з таго часу Герцэн называў гэтыя горы «святымі ўзгоркамі».

У ноч пад 1 мая 1952 года позірк зачараваных масквічоў былі накіраваны да Ленінскіх гор, на вяршыні якіх упершыню заззяў у святочнай ілюмінацыі новы будынак Маскоўскага дзяржаўнага ўніверсітэта. Нібы выліты з золата, узняўся над Масквой цудоўны палад.

Зусім нядоўга засталася чакаць. 1 верасня шэсць тысяч студэнтаў Маскоўскага дзяржаўнага ўніверсітэта пачнуць навучальны год у новым будынку. Тут размесцяцца факультэты дакладных і прыродазнаўчых навук. Але ўжо і зараз з усіх канцоў сталіцы едуць сюды юнакі і дзяўчаты, пакуль што палюбавацца велічным збудаваннем. Сярод іх — юныя украінцы, беларусы, грузіны, азербайджанцы, латышы... У Маскоўскім дзяржаўным ўніверсітэце вучыцца моладзь амаль сарака нацыянальнасцей.

Днём і ноччу імчацца да Ленінскіх гор таварныя эшалоны і сотні аўтамашы. Велізарная армія будаўнікоў заканчвае аддзелку галоўнага корпуса і суседніх будынкаў. Разам з імі працуюць зараз мастакі і скульптары, садаводы і аграномы. У іх гарачая праца.

На Ленінскіх гарах мы агледзелі Палад навукі.

Галоўны корпус ўніверсітэта мае 36 паверхаў. Яго вышыня разам з вяняючай вежай, залацістым шпілем і зоркай дасягае 260 метраў. Гэта самы высокі будынак Еўропы. Прыпадняты на натуральным горным п'едэстале, ён кідаецца ў вочы за дзесяткі кіламетраў ад Масквы.

Шырокая мрамарная лесвіца вядзе да галоўнага ўваходу. Мы праходзім міма воднага басейна і шматлікіх фантанаў, міма помніка М. В. Ламаносаву, чыё імя носіць ўніверсітэт, праходзім міма іншых скульптурных помнікаў вялікім рускім вучоным.

Перад намі фаяе актавага зала. Тут над мрамарнай каланадай — шэсцьдзсят мазаічных партрэтаў вялікіх даследчыкаў прыроды. Актывы зал на 1500 месц з трох бакоў акружаюць беламрамныя калоны. Ён у паўтара раза больш Калоннага зала Дома Саюзаў і па свайму аб'ёму роўны пяціпавярховаму будынку. Тут будуць праводзіцца ўрачыстыя паседжанні, навуковыя канферэнцыі, міжнародныя кангрэсы вучоных. Хутка на фоне велізарнага дэкаратыўнага пано ўзнімецца трохметровая скульптура І. В. Сталіна, высечаная з цэльнага маналіта белага мрамару. Актывы зал упрыгожаць восемнаццаць бюстаў вы-

датных рускіх вучоных і пісьменнікаў — выхаванцаў Маскоўскага ўніверсітэта.

На першых сямі паверхах галоўнага корпуса размесціцца геалагічны факультэт. Для яго падрыхтаваны багацейшыя калекцыі мінералаў і выкапняў. У камерах штучнага клімату можна ствараць палярны холад і трапічную гарачыню. Велізарныя лабараторыі і навуковыя кабінеты аснашчаюцца самай навішай апаратурай.

Дзесяць паверхаў зойме цэнтральнае кнігасховішча. Ствараецца бібліятэка ў мільён дзвесце тысяч тамоў. Адсюль кнігі будуць пнеўматычна падавацца на любы паверх у 46 чытальных залаў і ў бібліятэчныя філіялы. Галінныя аддзелы бібліятэкі размесцяцца ў асобных корпусках і ў бакавых крыллях галоўнага будынка.

Ліфт нясецца ўверх. Шэсць паверхаў займае геаграфічны факультэт. Для яго адведзены 22 лабараторыі і 49 кабінетаў, не лічачы двух корпусоў для абсерваторыі і гідралагічнага аддзялення. Тут будзе першая ў свеце радыёметрычная ўстаноўка для вызначэння дакладнага ўзросту гор, курганаў, скал, рэк. Факультэту прадастаўлены друкарня для выдання карт, аўтамабільны парк і рачны флот для далніх экспедыцый.

Дарэчы напамінь, што ўніверсітэт будзе мець абшырныя вытворчыя майстэрні, аснашчоныя па апошняму слову тэхнікі.

Тут ствараецца ўласнае прыборабудавальніцтва.

Вежавая частка... Шэсць паверхаў заняты тут музеем. Гэта жывая гісторыя дакладных і прыродазнаўчых навук, гісторыя землезнаўства. Багацейшыя зборы экспанатаў прысвечаны нашай Радзіме — яе прыродзе, жыццелюму свету, багаццям нетраў.

Вакол верхніх паверхаў вежы цягнецца тэраса з балконамі. З велізарнай вышыні глядзім мы на Маскву і захапляемся велікай панарамай.

Галоўны корпус — гэта толькі частка новага будынку МДУ. На Ленінскіх гарах створан ансамбль ўніверсітэцкіх будынкаў — больш трыццаці корпусоў! Асобныя шасціпавярховыя будынкі пабудаваны для хімічнага, фізічнага і біёлага-глебавага факультэтаў, для інстытута механікі і іншых інстытутаў. У агульнай складанасці тут будзе каля 1700 вучэбных і навуковых лабараторый, больш 160 лекцыйных залаў і пакояў для групавых заняткаў. У іх размесцяцца больш 800 000 розных прыбораў, механізмаў і апаратаў. Студэнты атрымаюць для заняткаў унікальнае навуковае абсталяванне. Такія лабараторыі, як акустычная, радыётэхнічная, аптычная, фізічных метадаў даследавання, гідрадынамікі і іншыя не маюць сабе роўных.

Велізарныя клопаты прайвілі будаўні-

Палад

Новы высотны будынак Маскоўскага дзяржаўнага ўніверсітэта

навукі

ерсітэта імя М. Ламаносава.

Фото І. Сініцына.
(Фотахроніка ТАСС).

аб бытавых умовах моладзі. Кожны студэнт будзе жыць у асобным пакоі. Уваходзім у адзін з іх. Тут два столікі — абедзенны і пісьмовы, мяккія крэслы, ложак-канапа, насяценная шафа, радыё. Мноства святла і паветра, паркетная падлога, прыгожа аддзеланыя сцены і столь — усё тут радуе вока. На кожныя два пакоі ёсць душавая, умывальная і туалетная. Круглыя суткі падаецца гарачая вада.

Будаўнікі паклапаціліся таксама аб падачы ў пакоі чыстага свежага паветра, аб роўнай спрыяльнай тэмпературы і многім іншым, што цяжка нават пералічыць. На кожным паверсе ёсць утульныя гасціныя для адпачынку. Тут можна паглядзець і тэлеперадачу. Дарэчы, ва ўніверсітэце будуць свае тэлевізійныя студыі. Для вучэбных заняткаў студэнты могуць карыстацца гуказапісам, радыё і кіно. У прыватнасці вялікую карысць прынясуць запіс на плёнку і перадача па радыё важнейшых лекцый. Тэлефонная і гадзіннікавая аўтаматычная станцыя кіруюць тысячамі апаратаў. Між іншым, на вежы галоўнага корпуса ўстанаўляецца самы вялікі ў свеце гадзіннік. Цыферблат яго мае ў дыяметры амаль дзесяць метраў, а даўжыня хвіліннай стрэлкі перавышае чатыры метры.

Сто дванаццаць камфартабельных хуткасных ліфтаў-аўтаматаў звязваюць паміж сабой паверхі Палаца навукі. Каб падняц-

ца на самыя верхнія паверхі, патрабуецца ўсяго поўхвіліны. Кабіны ліфтаў змяшчаюць адначасова 1 200 чалавек.

Жылыя карпусы зручнымі пераходамі злучаюцца з вучэбнымі памяшканнямі, актавым залам, бібліятэкамі, клубам, сталовымі, рэстаранам. Каб трапіць са свайго пакоя ў любую частку ўніверсітэта, студэнту не трэба выходзіць з будынка.

У асобным пяціпавярховым корпусе размешчаны клуб і спартыўныя збудаванні. Клубны зал мае 800 месц. Па колькасці пакояў для гуртоў мастацкай самадзейнасці, па тэхнічнаму абсталяванню сцэны, па мастацкай аддзелцы фэйе і салонаў гэты клуб можна параўнаць з вялікім палацам культуры. У сваім клубе студэнт можа знайсці любы від адпачынку.

У гэтым-жа корпусе знаходзіцца басейн для плавання. У ім можна праводзіць вялікія спартыўныя спаборніцтвы. Тут ёсць вежа для прыскоў у ваду, трампліны, трыбуны для глядачоў. У любы час года студэнты могуць займацца водным спортам. А побач размешчаны шматлікія спартыўныя залы — для гімнастыкі, бокса, барацьбы, фехтавання. Вялікі гімнастычны зал разлічан на сотні чалавек. Тут ёсць нават бегавыя дарожкі для трэніроўкі — такая вялікая плошча спартыўных памяшканняў!

Юнакі і дзяўчаты змогуць таксама займацца спортам на дванаццаці адкрытых

спортпляцоўках. У іх будзе футбольнае поле, водная станцыя на Маскве-рацэ, лыжная база.

Велізарная тэрыторыя горада навукі пакрываецца зялёнымі масівамі. Гордасцю ўсёй Масквы будзе вопытны аграбатанічны сад на Ленінскіх гарах, які займае 40 гектараў. Ён ствараецца для навуковай работы студэнтаў, аспірантаў і прафесараў. Тут ужо шумяць тысячы дрэў. Вось цяньшаньскія ёлкі, сібірскія кедры, амурскі аксаміт, даурская лістоўніца... Створан дэндрарый, дзе можна бачыць каштоўныя пароды дрэў, выведзеныя селекцыянерамі. Дзесяць штучных альпійскіх гор, складзеных з граніта, пячаніка і вапняка, даюць уяўленне аб горнай флоры СССР і іншых краін. Альпінары маюць нават «цяніны» і горнае возера. Паміж каменняў растуць тысячы горных раслін і кветак.

Вялікую плошчу займае мічурынскі плодовая сад. У ім высаджаны рэдкія гатункі яблынь, груш, сліў, вішань. Дрэвы для плодовага саду вырошчваліся мічурынцамі ў шматлікіх гадавальніках і даследчых станцыях краіны. У батанічным садзе ёсць абшырны разарый, які налічвае 350 гатункаў руж, участкі лекавых, харчовых і іншых каштоўных раслін.

На тэрыторыі ўніверсітэта запаўняюцца вадой 30 сажалак. Гэта для тых, хто будзе вывучаць жыццё рыб.

...Раніцай займаюць свае месцы тысячы людзей, якія заканчваюць унутраную аддзелку памяшканняў. Усяго за тры з паловай гады пабудаваны гэты велізарны ансамбль белакаменных будынкаў — выдатнае тварэнне савецкіх зодчых. Першыя кубаметры бетону былі закладзены ў фундамент вясной 1949 года. У будаўніцтве прымалі ўдзел каля 500 прадпрыемстваў краіны. На будоўлі выраслі шматлікія кадры вопытных рабочых і спецыялістаў. Недалёка ад яе створаны добраўпарадкаваны пасёлак, у якім жывуць зараз дваццаць тысяч чалавек. Будаўнікі прымянілі механізмы, яшчэ неведомыя ў сусветнай практыцы. Смелая наватарская думка спецыялістаў і стаханаўцаў дапамагла ў вырашэнні складанейшых тэхнічных задач.

Такім з'яўляецца Палац навукі, які ўзняўся каля злучыны Масквы-ракі на Ленінскіх гарах па волі вялікага Сталіна.

Прывітанне табе, самы лепшы ў свеце ўніверсітэт! Хутка пад зводамі шматлікіх залаў загучаць маладыя галасы. З усіх канцоў краіны з'едуцца юнакі і дзяўчаты ў храм навукі. Тут на 120 кафедрах будуць вучыцца маладыя будаўнікі новага жыцця. У сценах гэткага палаца вырастуць тысячы вучоных камуністычнага грамадства. З вяршыні Ленінскіх гор ужо зараз відаць светлыя далі нашага цудоўнага заўтра, імя якому камунізм.

АБ СТАЛІНЕ-СЕЙБІТУ

Янка Купала

Аб Сталіне-сейбіту песня мая,
А песня ад сэрца і звонка,
Якую ў жніво пье ў полі жняя,
Якую ў касьбу пье ў лузе касец.

Багата ўраджаем
Зямля расквітнела.
У будучнасць людзі
Ўзіраюцца смела.

Аб Сталіне-сейбіту песня мая,
А песня з душы і гартоўна,
Якую пье арлоў горных сям'я,
Якую пье пры кавадле каваль.

Арлы-самалёты
Усё неба ўзялі,

І волю здабылі
Сабе кавалі.

Аб Сталіне-сейбіту песня мая,
А песня ад сонца, ад зор валатых,
Якую пье уся наша зямля,
Аб сейбіту светлы разносячы
слых.

Ён даў для народаў
Асноўны закон,
І дружбу народаў
Навек стварыў ён.

Аб Сталіне-сейбіту песня мая,
А песня ад казак, чароўных тых
сноў,
Што сталіся яваю нашага дня,
Што збавілі долю ад пут,
ланцугоў.

Заглянула сонца
Да хат, сутарэнь,
Праклятых дзён прошлых
Развеяўся цень.

Аб Сталіне-сейбіту песня мая,
А песня ад шчасця, ад радасных
дзён,
Якая на крыллях ляціць салаўя
За межы-граніцы ды будзіць
там сон.

І рухнуць апоры
Фашысцкіх цяжкіх,
Нявольнікі выйдуць
Да ясных зарніц.

НАРОДНЫ ПАЭТ БЕЛАРУСІ

Пятрусь БРЮКА

ВЕЛІЗАРНА любоў беларускага народа да свайго вялікага паэта, аднаго з асновапаложнікаў беларускай літаратурнай мовы Янкі Купалы.

Шырока папулярна і любіма імя Янкі Купалы сярод усіх народаў шматнацыянальнага Савецкага Саюза. Вядома яно і за межамі нашай Радзімы. Творы Купалы выдаваліся і выдаюцца на многіх замежных мовах.

Янка Купала зрабіў для беларускага народа столькі, што яго імя будзе вечно жыць у сэрцы народным. А працоўны шлях Янкі Купалы сапраўды вялікі і гераічны. Мінула каля поўстагоддзя з таго часу, калі ў маі 1905 года ў Мінску, у газеце «Север-западный край» быў апублікаваны яго першы верш «Мужык».

Ужо сваім першым вершам паэт мужна заявіў, што ён — народны пясняр, які выступае ў абарону сялянскай беднаты, супроць памешчыкаў-прыгнятальнікаў:

Але хоць колькі жыць тут буду,
Як будзе век тут мой вялік,
Ніколі, браткі, не забуду,
Што чалавек я, хоць мужык.
І кожны, хто мяне спытае,
Пачуе толькі адзін крык:
Што хоць мной кожны пагарджае,
Я буду жыць — бо я мужык!

Творы Янкі Купалы даходзілі ў самыя народныя глыбіні таму, што яны былі вельмі сугучныя настроям народа, і яшчэ таму, што напісаны яны проста, выразна і заўсёды з высокім майстэрствам.

Паэзія Янкі Купалы з самага пачатку была выразна-ідейнай, мэтаімкнёнай. Янка Купала быў пясняром бяднейшага сялянства і батрацтва старой беларускай вёскі. Зусім ясна

ён сказаў аб гэтым у сваім вершы «Я не для вас...» у 1907 годзе:

Я не для вас, паны, о не,
А я для бедных і загнаных,
Я з імі мучыся ўраўне,
У адных закут з імі кайданах...
Я не для вас, паны, о не!

Максім Горкі першы высока аданіў творы Янкі Купалы. Ён першы адзначыў іх высокую якасць і народнасць. Максім Горкі ў 1910 годзе пісаў:

«Ці ведаеце вы беларускіх паэтаў Коласа і Янку Купалу? Я нядаўна пазнаёміўся з імі — падабаюцца. Проста, задушэўна і, відаць, сапраўды народна...»

Максім Горкі першы пераклаў верш Янкі Купалы «А хто там ідзе?..» на рускую мову і даў яму мудрую ацэнку. У часопісе «Современный мир» у 1911 годзе ён пісаў:

«Я звяртаю ўвагу скептыкаў на маладую літаратуру беларусаў — самага забітага народа ў Расіі, — на работу людзей, якія згруппаваліся вакол газеты «Наша ніва». Дазволю сабе прывесці песню, выданую нядаўна «Нашай нівай», словы напісаны беларускім паэтам Янкай Купалай.

А хто там ідзе, а хто там ідзе
У агромнітай такой грамадзе?
— Беларусы.

А што яны нясуць на худых плячах,
На руках ў крыві, на нагах ў лапцях?
— Сваю крывіду.

А куды-ж нясуць гэту крывіду ўсю,
А куды-ж нясуць на паказ сваю?
— На свет цэлы.

А хто гэта іх, не адзін мільён,
Крывіду несць наўчыў, разбудзіў іх сон?
— Бяда, гора.

А чаго-ж, чаго захацелася ім,
Пагарджаным век, ім, сляпым, глухім?
— Людзямі звацца.

Янка Купала

Скульптура А. Глебава.

З вялікай цяжкасцю на бедных сродкі беларускага зямляцтва ў Пецярбургу ў 1908 годзе ўдалося выдаць першую кнігу вершаў Янкі Купалы «Жалейка». Але царскім апычкікам творчасць маладога беларускага рэвалюцыйнага паэта прышлася не па густу. Яны наклалі арышт на кнігу паэта, як на кнігу, якая заклікае да барацьбы супроць прыгнятальнікаў.

І потым яшчэ не раз творы Купалы падвяргаліся канфіскацыі, а сам аўтар судоваму праследванню, таму што паэзія яго была на ўзбраенні тых, хто змагаецца за свабоду народа.

Янка Купала нарадзіўся 25 чэрвеня на старому стылю 1882 года ў невялікім фальварку Вязінка былога Вілейскага павета. Бацька яго быў безземельным і таму вымушан быў быць арандатарам. Цяжка было працаваць на чужой зямлі і плаціць непамерную арэндную плату памешчыкам. Памешчыкі ганялі сям'ю Купалы з месца на месца. Сам Купала ўспамінае, што за сваю юнасць ён пераязджаў дзесяць разоў у розныя месцы, шукаючы кутка, зямлі. Бацька паэта памёр рана, і яшчэ маладому Янку Купале прышлося клапаціцца аб усёй шматлікай сям'і. Працаваў Купала рабочым на спіртаводачным заводзе. Галеча ўвесь час праследвала яго.

Янка Купала напісаў шмат выдатных твораў да Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі, але асаблівага росквіту яго творчасць дасягнула ў гады савецкай улады. Яго радавала, хвалявала ўсё шматграннае жыццё вызваленага народа, які будзе новае, цудоўнае жыццё пад кіраўніцтвам слаўнай большэвіцкай партыі, па ўказаннях вялікіх правадыроў рэвалюцыі — Леніна і Сталіна.

Новае жыццё ў горадзе і вёсцы, натхнёная стваральная праца, бурнае жыццё моладзі, шчаслівае дзяцінства — усё гэта з'явілася прадметам паэтычнай працы Янкі Купалы.

Нястомна працуючы над новымі творамі, Янка Купала шмат часу ўдзяляе грамадскаму жыццю. Ён прымае ўдзел у стварэнні Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта — першай вышэйшай навучальнай установы на Беларусі, створанай савецкай уладай, у арганізацыі Акадэміі навук БССР, выходзіць маладых беларускіх паэтаў і пісьменнікаў. У 1925 годзе, улічваючы велізарныя пажаданні народа і вялікія заслугі паэта, урад прысвоіў Янку Купале ганаровае званне народнага паэта. Акадэмія навук Беларускай ССР выбрала яго правадзейным членам. Выбрала акадэмікам Янку Купалу і Акадэмія навук Украінскай ССР.

Янка Купала пастаянна цікавіўся жыццём калгаснага сялянства, і, зразумела, чаму многія лепшыя яго творы напісаны аб калгасным сяле. Ён празорлівым вокам здолеў паказаць новыя з'явы, якія прышлі ў сяло дзякуючы сацыялістычнай перабудове, а галоўнае, ён праўдзіва і пранікнёна ў сваіх творах намаляваў аблічча новага чалавека. Найбольш яркія з іх: «Лён», «На нашым полі», «Песня трактарысткі», «Як я молада была», «Я калгасніца», «Вечарынка», «Госці» і іншыя.

Максім Горкі, які сачыў за творчасцю паэта, высока ацаніў адзін з калгасных вершаў Купалы — «Лён», напісаўшы на палях рукапісу сардэчнае слова: «Слаўна!».

Радавала Янку Купалу грандыёзнае прамысловае будаўніцтва ў савецкай Беларусі. Некалі забітая, аграрная краіна станаўлася магутнай індустрыяльнай. Усё гэта знаходзіла адлюстраванне ў яго творчасці.

Янка Купала, які перажываў змрочныя гады царызма, палітыка якога з'яўлялася нацкоўванне аднаго народа на другі, быў глыбока ўсхваляваны новымі, брацкімі адносінамі людзей і ў гады савецкай улады з'явіўся сапраўдным песняром сталінскай дружбы народаў.

Ён стварыў многія творы, прысвечаныя вялікаму рускаму народу, з вялікай любоўю пісаў ён аб брацкай Украіне, аб сонечнай Грузіі. Ён прысвячаў свае вершы Максіму Горкаму, Тарасу Шэўчэнка, Джамбулу, ён перакладаў творы Пушкіна, Лермантава, Некрасава, Шэўчэнка, А. Міцкевіча, Кандратовіча (Сыракомля), Канапніцкай, сучасных савецкіх паэтаў. Ён з'яўляецца выдатным перакладчыкам «Слова аб палку Ігаравым».

Лепшыя свае творы Янка Купала прысвяціў Радзіме, сталіцы Маскве і вялікаму правадыру — таварышу Сталіну. У вершы «Аб Сталіне-сейбіту» Янка Купала гаворыць аб вялікай усенароднай любові да свайго бацькі і настаўніка:

Са Сталіным лёгка жывецца на свеце:
Як яснае сонейка, гэтак нам свеціць,
Шляхі ён да шчасця і радасці кведзіць,
Каб гора не зналі старыя і дзеці, —
Са Сталіным лёгка жывецца на свеце.

За зборнік вершаў «Ад сэрца» ў 1940 годзе Янку Купале была прысуджана Сталінская прэмія першай ступені.

Янка Купала быў актыўным барацьбітом супроць фашызма. У даваенныя гады ён кляўміў фашысцкую тыранію гітлераўскай Германіі, фашыстаў, Пілсудскага, якія прыгняталі народы.

У першыя дні Вялікай Айчыннай вайны ён заклікаў беларускі народ да свяшчэннай барацьбы з ворагамі. Ён глыбока верыў у свой народ і таму з поўным правам ад імя народа заяўляў:

«Калі вораг сарве яблык, які паспеў у нашым садзе, ён разарвецца ў яго руках гранатай!»

Калі ён сажне жменю нашых цяжкіх калоссяў, зерне вылеціць і знішчыць яго свінцовым дажджом!

Калі ён падыйдзе да нашых чыстых студзёных крыніц, яны перасохнуць, каб не даць яму вады!»

Янка Купала выступаў у друку, па радыё, на ўсеславянскіх мітынгх, заклікаючы даць усенародны адпор гітлераўскім бандытам. І словы яго даходзілі. Яны натхнялі на барацьбу. Вершы яго чыталі воіны на франтах, вершы яго падымалі ў бой народных месціўцаў — партызан. Кожны партызан Беларусі напаміць ведаў яго патрыятычны кліч:

Партызаны, партызаны,
Беларускія сыны!
За няволю, за кайданы
Рэжце гітлераў паганых,
Каб не ўскрэслі век яны.

Янка Купала глыбока верыў у перамогу савецкай Радзімы над крывавым фашызмам. Яму не давалася дажыць да радасных дзён перамогі. Ён памёр у 1942 годзе. Але збыліся яго словы, словы вялікага паэта-патрыёта, звернутыя да свайго народа:

Загоім раны, адбудуем
Свае сялібы зруйнаваны,
Сваю краіну маладую
Святлом асвецім нечуваным.

Савецкая Беларусь, якую так гарача любіў Янка Купала, залячыла сёння раны, нанесеныя вайной. Як і прадбачыў паэт, — узняліся ўвышыню новыя дамы, палацы, выраслі цудоўныя кварталы гарадоў, яркім святлом новага жыцця асветлена ўся краіна. Беларускі народ, таленавітым песняром якога ён быў, у дружнай сям'і брацкіх народаў ідзе да сваёй лепшай будучыні — кунізма.

І ў першых радах яго ў барацьбе за шчаслівае жыццё, у барацьбе за мір — паранейшаму неўміручы народны пясняр Янка Купала.

М. АРОЧКА

СУСТРЭЧА З КУПАЛАЙ

З Купалай
У Мінску сустрэцца
Прышлі дэлегаты-карэйцы.
Пазнаў з п'едэстала
Гасцей наш Купала.
Здаецца,
Прамовіў тады ён:
«Карэйцы,
Арлы маладыя,
Сябры мае, —
Знаю вас...
Знаю.
І вас я ад сэрца вітаю».
Здалося,
На твары Купалы
Не сонца,
А радасць заззяла.
Хвілінаю гэтай
Адчулі карэйцы,
Што радасць паэта
Свяціла ў іх сэрцах...
І гасці
Без слоў зразумелі
Усё,
Чым Купала сагрэў іх:
І песні баяна-паэта,
Што звоняць
Над цэлай планетай,
І праўду,
Што з песнямі ходзіць
І вечна жыве у народзе,
І радасць
За край свой любімы,
І шчасце Совецкай Радзімы,
І веру, —
Прарочыла сэрца! —
Што стрэне
Свабодных карэйцаў,
Што прыдзе
Комуна на свеце
І «шчасце
Увекавечыць».

Г. ЖДАНОВІЧ

З ДЗЯЦІНСТВА

Я добра памятаю час,
Калі упершыню
За парту сеў у першы клас,
І кнігу разгарнуў.

Дзіцячай мовай нараспеў
Купалы верш чытаў,
Ён песняй радасна гучэў,
Да працы заклікаў.

Не раз у музыцы лясоў,
У песнях салаўя,
У звоне жытніх каласоў
Чуў верш знаёмы я.

І паўставаў перада мной
Край родны ва ўсю шыр.
Купалы верш хадзіў у бой,
Цяпер — бароніць мір.

Я з ім даўно пасябраваў,
Як з сонцам чалавек,
З тых год, калі вучыцца стаў,
З тых год і на ўвесь век.

«КАЛГАСНІКІ У ГАСЦЯХ У ЯНКІ КУПАЛЫ».

Рэпрадукцыя з карціны А. Волкава. (Музей Янкі Купалы).

ЛЮБІМЫ ПАЭТ Выказванні наведвальнікаў музея

* * *

Я, калгасніца калгаса імя 1-га Мая Круглянскага раёна Магілёўскай вобласці Ганна Іванаўна Старавойтава, наведала музей нашага любімага паэта Янкі Купалы. Шмат мне чыталі мае дзеці яго вершаў, якія я заўсёды любіла слухаць. А сёння я ўбачыла тут шмат новага для мяне, створанага нашым народным паэтам Янкай Купалай. Для мяне на ўсё жыццё застануцца ў памяці карціны, напісаныя мастакамі да верша «А хто там ідзе?» і інш. Гэта сапраўды так было пры старым чорным часе, калі мы не ведалі ніякай свабоды і права.

Вершы Янкі Купалы застануцца не толькі ў маёй памяці, але і ў памяці ўсіх тых, хто ірваўся да свабоды і шчасця.

Я жадаю поспехаў нашай моладзі, якая вывучае творы Янкі Купалы.

Адно маё пажаданне работнікам музея: захоўвайце і расшырайце музей Янкі Купалы, каб наўвек засталася аб ім памяць у нашага маладога пакалення.

67-гадовая калгасніца А. СТАРАВОЙТАВА

* * *

Нельга без хвалявання наведваць гэтыя пакоі, у якіх так ярка ўваскрэсае жыццё і дзейнасць любімага песняра беларускага савецкага народа, песняра, творы якога заўсёды так шчыра і задушэўна гучаць у песнях. Гора народа старой, прыгнечанай вёскі і радасць, шчасце і непахісную веру ў сваё светлае будучае нашага савецкага чалавека — ніхто другі не здолеў так, як Янка Купала, перадаць у сваіх вершах.

Вось чаму я так люблю спяваць песні Янкі Купалы!

Дзякую за памяць, якая захоўваецца ў музеі.

Народная артыстка СССР і БССР
Л. П. АЛЕКСАНДРОўСКАЯ

* * *

Я, вучаніца Украінскай ССР г. Днепрапетроўска, праездам праз г. Мінск пабыла ў музеі выдатнага пісьменніка беларускага народа. Назаўсёды светлы вобраз пісьменніка застанеца ў маёй памяці. Пісьменнік-рэвалюцыянер, які змагаўся за шчасце ўсяго народа, напісаў шмат вершаў, якія чытаюць і ведаюць не толькі ў нашай краіне, а і далёка за межамі яе. На Украіне ўсе піонеры і вучні ведаюць і любяць Янку Купалу, ведаюць яго вершы, і вось мне ўпершыню давялося пабываць у г. Мінску, убачыць яго рукапісы, скульптуры, зробленыя выдатнымі мастакамі.

Янка Купала заўсёды будзе сярод нас — моладзі.

Шчыра дзякую В. Ф. Луцэвіч за захаваныя каштоўныя памяткі нашага дарагога Янкі Купалы.

Комсамолка Г. ПЕТЛІЧЭНКА.

УЗОР БЕЛАРУСКАЙ ДРАМАТУРГІІ

ВЯЛІКУЮ творчую спадчыну пакінуў нам народны паэт Беларусі Янка Купала, паэтычныя творы якога вядомы мільёнам савецкіх людзей.

Разам з тым Янка Купала з'яўляецца яшчэ і аўтарам п'ес: «Паўлінка», «Раскіданае гняздо», «Прымакі», якія адыгралі вялікую ролю ў стварэнні і развіцці беларускага нацыянальнага тэатра.

«Паўлінка», напісаная Янкай Купалай у 1912 годзе, з першых дзён з'яўлення на сцэне гарача захапляла гледача сваёй сапраўднай тэатральнасцю, цудоўным нацыянальным каларытам, сакавітасцю і багаццем народнай мовы. Яна і сёння захапляе нас сваёй жыццёвай пераканаўчасцю, цудоўна выпісанымі характарамі, яскравым народным юмарам. «Паўлінка» з'яўляецца неперайздзімым узорам беларускай драматургіі.

Калектыў тэатра, аднаўляючы пастаноўку «Паўлінкі» ў 1943 годзе, перагледзеў многае з таго, што было ў ранейшых яе пастаноўках.

Было знойдзена смелае рашэнне спектакля. У ім удала спалучыліся тэатральнасць і народнасць. У афармленне ўнесены элементы стылізацыі: прыгожая арка на пярэднім плане сцэны, карункавая заслона на матывах слупкіх паясоў, прыгожа прыбраная хата з выразанымі па франтону словамі: «Янка Купала», народныя ўборы, узятых з больш далёкага мінулага, а самае галоўнае — цудоўны ансамбль актораў-выканаўцаў, шмат песень, музыкі. Усё гэта надало спектаклю святочнасць, зрабіла яго радасным, лёгкім для ўспрымання.

У цудоўным ансамблі спектакля яскрава выявілася майстэрства такіх майстроў сцэны, як народныя артысты СССР, лаўрэаты Сталінскай прэміі Г. П. Глебаў і Б. В. Платонаў, народныя артысты БССР, лаўрэаты Сталінскай прэміі В. І. Дзязюшка і Л. І. Ржэцкая, заслужаная артыстка БССР, лаўрэат Сталінскай прэміі В. Н. Пола, заслужаныя артысты БССР Р. Н. Кашэльнікава, І. Б. Шаціла, П. А. Пекур.

Адказная работа ў гэтым спектаклі лягла на плечы актрыс. Ролю Паўлінкі выконвае заслужаная артыстка БССР Р. Н. Кашэльнікава. Яна стварыла паэтычны вобраз беларускай дзяўчыны з народа. Артыстка тонка, мяккімі фарбамі малюе перад намі сумленную, смелую, глыбокую натуру разумнай, жыццерадаснай дзяўчыны, якая смела парывае з сям'ёй і ідзе з дому да свайго каханага.

Маці Паўлінкі Альжбета ў выкананні народнай артысткі БССР Л. І. Ржэцкай — сама праўдзівасць на сцэне. Гледачу хочацца сказаць: «Вось іменна такой і была гэтая жанчына». Альжбета — маці з вялікім сэрцам, якая жадае шчасця сваёй дачцы. Ціхая, кланатлівая, яна і звонку тыпова. Мы

Сцэна са спектакля «Паўлінка» ў выкананні артыстаў тэатра імя Янкі Купалы. У ролі Паўлінкі Р. Н. Кашэльнікава, Агаты — В. Н. Пола.

недзе бачылі яе на сяле яшчэ ў дарэволюцыйныя гады. Яна і пакорная і непакорная. Знешне слухаючыся гаспадара-мужа, яна ў душы супроць яго. Яна стаіць за шчасце сваёй дачкі, бо разумее сучасную моладзь, хоць з ёю «дужа трудна паладзіць». Але яна радасна хрысціцца, калі бачыць, што «Паўлінка ўцякла разам з Якімам».

Цяжкая задача паўстала перад заслужанай артысткай БССР, лаўрэатам Сталінскай прэміі В. Н. Пола. Яна стварае вобраз надзвычайнай каларытнасці. Грубаватасць Агаты актрыса пераводзіць у сакавіты народны юмар, насычае яго дзесяткамі адценняў, таму яе пагаворкі і прыказкі гучаць свежа і ненадаедліва. Разам з тым, мы ў Агаце прыгадваем дабрэйшай душы чалавека, якая спачувае Паўлінцы, хоча ёй дапамагчы, але ў сілу сваёй абмежаванасці не ведае, як і чым.

Наогул жаночы ансамбль «Паўлінкі» цудоўна дапаўняе ўвесь спектакль, гаворыць аб сталасці майстэрства Л. І. Ржэцкай, В. Н. Пола, Р. Н. Кашэльнікавай.

Любоў, з якой калектыў тэатра адносіцца да «Паўлінкі», сведчыць аб яго вялікай павазе да Янкі Купалы, імя якога носіць тэатр. Гэтая любоў перадаецца і гледачу. Вось чаму спектакль «Паўлінка» доўга яшчэ будзе ўпрыгожваць сцэну тэатра імя Янкі Купалы.

С. БІРЫЛА,
заслужаны артыст БССР.

АБ ЧЫМ РАСКАЗВАЮЦЬ НАШЫ ЧЫТАЧЫ

(Агляд пісем, паступіўшых у рэдакцыю)

ВЯЛІКІ жыццёвы шлях прайшла старая работніца Добрушскай папяровай фабрыкі Тацяна Чуясава. З дзіцячых год ёй вельмі хацелася вучыцца. Але падвёў «закон бо-жы». На другі год дзяўчынку выключылі са школы. Галеча гнала на работу. У 1912 годзе, калі Тацяне было дзесяць год, бацька з цяжкасцю ўла-

дзіў яе вучаніцай на фабрыку князя Паскевіча.

«Працаваць прыходзілася па 16 гадзін у суткі, — піша Тацяна Осіпаўна, — за мізэрныя грашы — рубель семдзiesiąт капеек у месяц. У той-жа час дзеці багачоў вучыліся ў гімназіях, шалелі ад раскошы.

Урэзаўся ў памяць такі выпадак.

Дзяўчынкай была я. Стаяла з вялікай групай дзяцей рабочых каля «ілюзіёна». Усім нам вельмі хацелася паглядзець карціну, а білетаў не было за што купіць. У гэты час пад'ехаў фэтон з панскімі дзецьмі. Яны захацелі пацешыцца і кінулі ў нас некалькі білетаў. Тут пайшла бітва. Да крыві збі-

лі адзін аднаго за білеты, а панічы, стоячы ўбаку, рагаталі.

Але надыйшоў канец капіталістам. Вялікая Кастрычніцкая рэволюцыя, партыя Леніна — Сталіна дала савецкаму народу радаснае, шчаслівае жыццё».

Тав. Чуясава зараз стаханаўка. Свой план выконвае на 200 проц. За выдатную якасць прадукцыі і высокую прадукцыйнасць працы атрымала падзяку ад Міністэрства папярвай прамысловасці, узнагароджана Ганаровай граматай.

«Я ганаруся, — піша яна далей, — сваім актыўным жыццём і люблю яго. Мяне выбралі інспектарам па тэхніцы бяспекі. Удзельнічаю ў харавым гуртку пакамернага цэха. Нашы песні запісаны на плёнцы, іх перадаюць па радыё.

Мы добра працуем і добра адпачываем. У выходны дзень ідзем у клуб, глядзім кінафільмы. У клубе вялікая бібліятэка, музыка, більярд — усё ў распараджэнні рабочых».

Два з паловай гады таму назад на Гродзенскім тонкасуконным камбінаце пачала працаваць Маргарыта Гусева. Яе брыгада з месяца ў месяц перавыконвае план, змагаецца за выдатную якасць прадукцыі. Але гэтага мала маладой патрыётцы. Як гаспадыню вялікага дома, яе хвалюе ўсё жыццё прадпрыемства.

«Вялікім недахопам у нас быў перавыдатак сыравіны, — піша М. Гусева. — Пра гэта толькі і было гутарак. Адночы на сходзе я ўнесла прапанову штодзённа вывешваць на дошцы паказчыкаў не толькі нормы выпрацоўкі, але і даныя па эканоміі і перавыдатку сыравіны. Прапанову прынялі. За апошнія два месяцы наша брыгада эканоміла 82,2 кг сыравіны і знізіла сабекошт на 1784 р. 75 к.».

Аб вялікім вытворчым уздыме і росце свядомасці работніц паведамляе Анастасія Мядзведзева — брыгадзір брыгады выдатнай якасці Баранавіцкай швейнай фабрыкі:

«Усе члены маёй брыгады, — піша яна, — перавыконваюць план. Такіх поспехаў мы дабіліся з дапамогай ушчыльнення рабочага дня, перадачы вопыту лепшых стаханаўцаў. Усе 12 чалавек нашай брыгады стаханаўцы, усе актыўна ўдзельнічаюць у сацыялістычным спаборніцтве. Усе мы вучымся ў палітшколе».

Прамысловац нашай рэспублікі з года ў год расце, аснашчаецца новай тэхнікай. Гэта відаць не толькі на буйнейшых фабрыках і заводах, але і на любым прадпрыемстве.

«На скурзаводзе № 5 гор. Гродна я працую з 1944 года, — піша Ганна Латышэўская. — Апрацоўка скур тады

вялася ў нас уручную. Машын было вельмі мала. Зараз завод не падобны на той, якім быў 7 — 8 год назад. У нас паявілася шмат новых машын. Яны значна палегчылі працу. Я асвоіла тры прафесіі: лущыльшчыцы, глянцоўшчыцы і абрэзчыцы. Мы працуем па метаду знатных наватараў краіны Антаніны Жандаравай і Ольгі Агафонавай.

Для далейшага ўдасканалення тэхналогіі вытворчасці, павышэння прадукцыйнасці працы і палепшання якасці скураных тавараў усе работніцы нашага аддзелацнага цэха вучацца на вытворча-тэхнічных курсах».

У калгасах рэспублікі ўсё больш пашыраюцца пасевы каштоўнейшай тэхнічнай культуры — кок-сагызу. У пісьмах у рэдакцыю звеннявыя-каучукаводкі расказваюць, як яны змагаюцца за атрыманне высокага ўраджаю.

Вольга Юдэнка — звеннявая з калгаса імя Сталіна Парыцкага раёна — піша:

«Усю плошчу пад пасеў кок-сагызу падрыхтавалі мы яшчэ з восені мінулага года. Як толькі пачаў таяць тарфянік, прыступілі да сяўбы і закончылі яе 10 красавіка. У пачатку мая правялі першую шароўку. Мы працуем па ўсіх правілах агра-тэхнікі і ўпэўнены ў высокім ураджаі».

Праскоўя Казлова — звеннявая з калгаса «13-годдзе Кастрычніка» Рагачоўскага раёна — піша:

«Наша звяно абавязалася вырасціць не менш 80 цэнтнераў карэнняў кок-сагызу з гектара, і мы ўпэўнены змагаемся за такі ўраджай. Своечасова праводзім падкормку, шароўку, адным словам, пасевы добра даглядаем».

Сумленная праца прыносіць культуру і заможнасць у калгасную сям'ю.

«За 1951 год, — піша т. Ігнатава, звеннявая па кок-сагызу з калгаса «Чырвоная Дубрава» Рагачоўскага раёна, — мы атрымалі па 1 кг 200 г збожжавых і 2 рублі грашмыма. Акрамя таго, я са сваім звяном атрымала дадатковай аплаты па 28 рублёў на працадзень і пшаніцы 4 цэнтнеры».

«У калгасе жывем мы заможна і культурна, — піша звеннявая Соф'я Нямковіч з калгаса імя Кірава Грэскага раёна. — Усе дамы нашы электрыфікаваны, у кожным доме ёсць радыёпрыёмнікі. У хаце-чытальні і клубе калгаснікі чытаюць газеты, часопісы. Кожную суботу слухаюць лекцыі».

Савецкія жанчыны — самыя шчаслівыя маці ў свеце. Аб шчасці сваёй сям'і расказвае маці-гераіня М. Біруліна з Відзаў Полацкай вобласці:

«Працуючы на кулакоў і памешчыкаў, я бачыла толькі ўціск і няволю.

Любяць кнігу рабочыя брэскай трыкатажнай арцелі «Шлях сацыялізма». Варта з'явіцца ў цэху бібліятэцы-перасоўцы, як яе зараз-жа абступаюць рабочыя. Яны гатовы патраціць увесь перапынак на выбар літаратуры. Супрацоўніца гарадской бібліятэкі т. Мальцава ахвотна прапануе чытачам навінкі мастацкай і тэхнічнай літаратуры.

Фото В. Германа
(Фотакроніка БелТА).

Так прайшло дзяцінства і юнацтва. Мае дзеці жывуць інакш. Яны маюць поўную магчымасць вучыцца. Перад імі адкрыты ўсе дарогі да ведаў. Па гэтых дарогах вядзе іх вялікі Сталін. Вось чаму я лічу сябе самай шчаслівай маці ў свеце.

У маёй сям'і чатыры настаўнікі. Усе з вышэйшай адукацыяй. Трое маіх дзяцей неўзабаве атрымаюць дыплом інжынера. Астатнія вучацца ў сярэдняй школе. Я спадзяюся, што і яны атрымаюць вышэйшую адукацыю. Я спадзяюся на гэта таму, што наша партыя і ўрад на чале з вялікім Сталіным нястомна змагаюцца за мірнае і шчаслівае жыццё на зямлі.

Я заклікаю ўсіх жанчын, не пакладаючы рук, працаваць на ўмацаванне нашай Радзімы, змагацца за мір ва ўсім свеце».

У пісьмах нашых чытачак выказаны думкі і імкненні простых савецкіх жанчын — поўнапраўных грамадзян савецкай краіны, актыўных будаўнікоў камунізма.

ца, расшчапляючыся на канцы. Кароткія валасы трэба пачынаць расчосваць ад караня, доўгія — з канца. Грэбень трэба асцярожна перасоўваць у напрамку да караняў. Расчоска не толькі разблытвае доўгія валасы, але і механічна іх ачышчае. Лепш карыстацца рэдкім грэбнем, які мала пашкоджвае валасы. Шчоткі, разгладжваючы валасы, раздражаюць скуру і садзейнічаюць такім чынам лепшаму кровезвароту і роўнамернаму размеркаванню скуранага сала.

У здаровых людзей штодзённа выпадае ад 30 да 120 валасоў; гэтыя адмершыя валасы замяняюцца новараснутымі. Неабходна карыстацца сваім, асобным грэбнем і шчоткай і часцей ачышчаць іх 10-процантным растворам нашатырнага спірту.

Галаву трэба мыць праз пэўны час. Вопыт паказвае, што ў людзей з сухімі валасамі і скурай пасля мыцця галавы шалунне не змяншаецца, а, наадварот, робіцца большым. Гэта тлумачыцца тым, што вада і мыла, абястлушчваючы і без таго сухія валасы і скуру, узмацняюць зуд і перхаць.

Вядома, што валасы вельмі гіграскапічны, г. зн. прагна ўбіраюць у сябе вільгаць. Таму пры тлустых валасах частае мыццё галавы вядзе да павышанага аддзялення скуранага сала.

Абястлушчаныя валасы, з прычыны сваёй гіграскапічнасці, хутка паглынаюць тлушч з салыных залоз і выклікаюць гэтым павышаную выпрацоўку скуранага сала. Жанчыны, нядаўна астрыжыныя валасы, часта скардзяцца на тлустасць валасоў, чаго раней, да стрыжкі, не назіралі. Гэта адбываецца таму, што пры доўгіх валасах яны радзей мылі галаву. Таму не рэкамен-

дуецца вельмі часта мыць галаву.

Пры сухіх валасах гэта трэба рабіць не часцей аднаго разу ў два тыдні, пры тлустых — адзін раз у дзесяць дзён. Калі валасы тлустыя, то іх можна ачышчаць ад перхаці, сала і пылу, праціраючы ватным тампонам, змочаным сумессю спірту і эфіру, а пры сухіх валасах — растворам касторавага масла ў спірце. Колькасць касторавага масла ўстаўляюць у залежнасці ад ступені сухасці валасоў. Вельмі сухія валасы рэкамендуецца за некалькі гадзін да мыцця галавы змазаць падагрэтым касторавым або іншым раслінным маслам. Пры тлустых валасах напярэдадні мыцця рэкамендуецца працерці скуру галавы ваткай, змочанай прэпаратам «Спіроль», які змяшчае серу.

Валасы лепш мыць мыльнай пенай, прыгатаванай з дзіцячага або туалетнага мыла, змываць не вельмі гарачай вадой. Празмернае намыльванне робіць валасы ломкімі. Прымяненне шампуня, дзягцярнага мыла, пікеафона шкодна, таму што гэтыя сродкі вельмі перасушваюць валасы. Пры мыцці валасоў шчолачным гаспадарчым мылам, якое разрыхляе знадворны слой воласа, назіраюцца выпадкі склейвання валасоў. Валасы, якія зліпліся, прыходзіцца тады адразаць.

Для мыцця галавы рэкамендуецца карыстацца дажджавой або кіпячонай вадой; да жорсткай вады дабаўляюць буру або піццывую соду, але не больш аднаго процанта (чайная лыжка на літр вады), інакш можа адбыцца склейванне валасоў. Пры мыцці жорсткай вадой солі пры выпарэнні асядаюць на валасах, робяць іх ломкімі, выклікаюць раздражненне скуры. Светлыя валасы добра спаласкваць адварам ра-

маншкі, цёмныя — вадой, разбаўленай сталовым воцатам, што надае валасам натуральны блыск.

Добрыя памады для валасоў робяць з касцянога мозгу, расціраючы яго з касторавым або з іншым раслінным маслам. Касцяны бычачы мозг (з трубчатых касцей) кладуць на талерачку, іглой аддзяляюць сасуды, затым растапліваюць на вадзяной бані (ставяць у пасуду з кіпячай вадой). Пасля ахалоджвання дабаўляюць некалькі кропель любога масла. Можна і не растапліваць касцяны мозг, а расцерці ў ступцы, дадаўшы некалькі кропель масла.

Перманентная завіўка, якая атрымала за апошнія гады вялікае распаўсюджанне, заслугоўвае асуджэння. Калі ўлічыць, што перманент нельга рабіць з маслам, таму што яно не выпараецца, а ў састаў прымяняемых раствораў уваходзяць поташ, вапна, сода, нашатыр і да т. п., то стане ясна, што перманентная завіўка пазбаўляе валасы эластычнасці, блыску і гіграскапічнасці, ператварае іх у безжыццёвую паклю. Гэтак сапраўды садзейнічае таксама і тэхніка завіўкі, якая выклікае рэзкія змены ў структуры валасоў. Пры перманентнай завіўцы магчымы змены колеру валасоў, апёкі скуры галавы, выпадзенне валасоў аж да аблысення. Гарачая завіўка таксама шкодна, таму што выклікае хрупкасць, ломкасць валасоў і пазбаўляе іх гіграскапічнасці.

Рэзкае выпадзенне валасоў можа быць вынікам захворвання нервовай сістэмы, унутраных органаў або інфекцыйнага захворвання. У гэтых выпадках неабходна звярнуцца да ўрача для высвятлення прычыны выпадзення валасоў.

Прафесар М. РОЗЕНТУЛ
«Работница»

КРАСВОРД

Па гарызанталі:

1. Работнік аптэкі. 4. Плод гароднай расліны. 5. Музычны твор. 7. Блюда. 9. Беларускі пісьменнік, лаўрэат Сталінскай прэміі. 10. Сродак нападу ці абароны. 14. Узвышша, горка. 15. Міжвольнае імкненне, прынада. 16. Паседжанне. 20. Пераясненне справы з дня на дзень. 21. Драпежная птушка. 22. Памяшканне для вырошчвання ранняй зелені. 26. Вашчына. 27. Чалавек, які замяняе ручную працу машынай. 28. Скрынка для бюлетэняў. 31. Харавы акампанемент да песні. 32. Доля, частка. 33. Садовая кветка. 36. Работніца жывёлагадоўчай фермы. 38. Мужчынскі голас. 39. Горы на паўночным захадзе СССР. 43. Будынак для мыцця. 44. Частка твару. 46. Змазачнае масла. 47. Рыба. 48. Народны музычны інструмент. 49. Адна з работ па догляду за пасевамі.

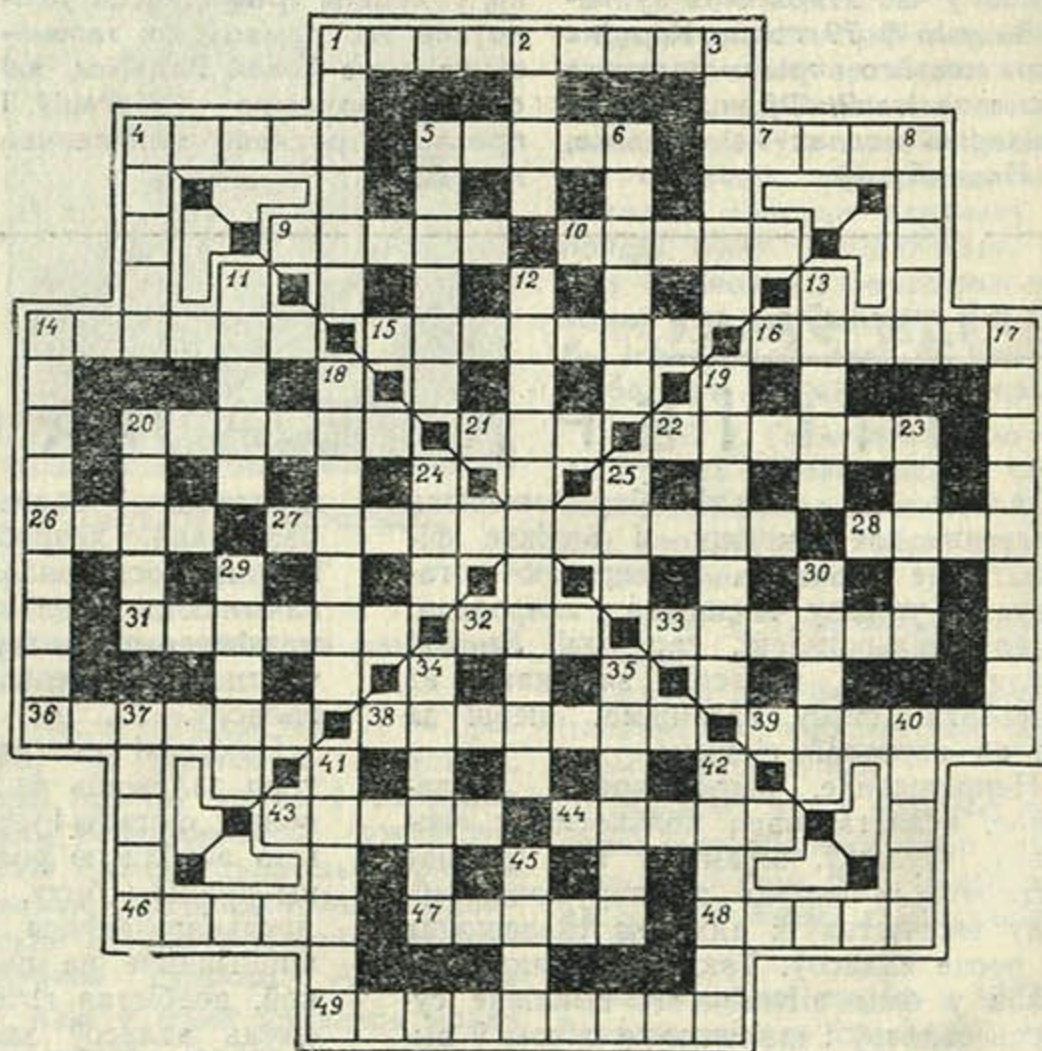
Па вертыкалі:

1. Прадукцыя дрэваапрацоўчай прамысловасці. 2. Частка свету. 3. Малочны прадукт. 4. Страва. 5. Кіруючы орган гандлёвай сеткі. 6. Мінерал, з якога вырабляюць незгараемыя рэчы. 8. Напрамак лініі канала. 11. Венгерскі кінафільм. 12. Ажыўленне, нарошчванне тэмпаў. 13. Жывёльны свет. 14. Машына для язды. 17. Навакольныя ўмовы. 18. Прадмет рукадзелля. 19. Месяц. 20. Расказ М. Лынькова. 23. Краіна, народы якой гераічна змагаюцца за сваю свабоду і незалежнасць. 24. Вузкая доўгая шчыліна. 25. Згода. 29. Насенны плод некаторых дрэў. 30. Дакумент аб застрахаванасці. 34. Сталічны горад брацкай рэспублікі. 35. Сукно. 37. Веснавыя пасевы. 40. Заслона з туману, пылу. 41. Несправядлівае абвінавачанне. 42. Запіска з абагуленымі данымі. 45. Сярэдзіна, цэнтр, сутнасць чаго-небудзь.

АДКАЗЫ НА КРАСВОРД, НАДРУКАВАНЫ У № 4

Па гарызанталі:

3. Абхазія. 9. Трыко. 10. Імбір. 11. Терэк. 12. Ганчар. 13. Указка. 14. Палеміка. 17. Скамарох. 22. Лес. 24. Бас. 26. Атава. 27. Одэса. 28. Адбой. 29. «КІМ». 31. Лёд. 33. Каса-

віца. 37. Нашчадак. 42. Рукзак. 43. «Энеіда». 44. Лубін. 45. Усуры. 46. Бераг. 47. Андарак.

Па вертыкалі:

1. «Дрыгва». 2. Аканне. 4. Батрак. 5. Абрус. 6. Іркуцк. 7. Змазка. 8. Фігаро. 14. Палавік. 15. Летпіс. 16. Іўе. 18. Ара. 19. Разброд. 20. Хвойнік. 21. Арэса. 22. Лак. 23. Сом. 24. Бал. 25. Сад. 30. Ілі. 32. Ерш. 34. Агрэст. 35. Анкара. 36. Цыклон. 38. Арэнда. 39. Ахінея. 40. Амалал. 41. Кобра.

Вучыцеся вышываць

У першых гутарках мы гаварылі аб тым, як вышываць дэкаратыўныя швы, якія побач з гладзю ўжываюцца для аддзелкі вышываных рэчаў. У гэтай лекцыі азнаёмімся з вышываннем кветак. Пачнем з самых лёгкіх: рамашкі, васілька.

Рамашка — палявая і садовая кветка. Сярод садовых вядомы простая рамашка і махровая з цёмнай сярэдзінкай. Вышываецца рамашка ніткамі беллага і жоўтага колераў прамой гладзю зверху ўніз па ходу кожнага лісціка. Жоўтую рамашку можна адцяняць жоўтымі ніткамі больш цёмных танаў, белую — жоўтым, салатавым, аранжавым, бэзавым, крэмавым колерамі. Першым тонам зашывайце $\frac{2}{3}$ часткі лісціка, $\frac{1}{3}$ пакідаеце для таго тону, якім будзеце зацяняць рамашку. Сачыце, каб лісцікі, якія ляжаць адзін на адным, не зліліся. Для гэтага верхнія лісцікі зашывайце так, каб два крайнія штрыхі першага тону (самага светлага) праходзілі праз увесь лісцік (рыс. 1). Ніжнія лісцікі зашывайце так, каб першы тон аднаго не закранаў светлага тону другога. Тады сярэдзіна лісціка атрымаецца зацэненай.

Зашыўшы гладзю ўсе лісцікі, зашывайце сярэдзінку рамашкі вузлякамі. Для вузлякоў бярыце дзве ніткі муліне або тры ніткі шоўку, скручаных у адно валакно. Накруціўшы іх на іголку 2—3 разы, пракалвайце матэрыял зверху так, каб іголка аказалася пад пяльцамі. Зверху на матэрыяле застанеца вузлячок. Такімі вузлякамі зашывайце ўсю сярэдзіну рамашкі, стараючыся рабіць адцненні.

Бярыце нітку карычневага колера і садзіце вузлякі ля самых лісцікаў валакноў сярэдзінкі. Затым бярыце нітку аранжавага колера другога тону і вышывайце вузлякамі другі рад ушчыльную да першага. Цэнтральная частка сярэдзінкі застанеца незашытай. Зашывайце яе таксама вузлякамі жоўтага колера першага тону.

Махровая рамашка вышываецца так, як і простая, толькі ніжнія лісцікі зашываюцца больш цёмнымі тонамі.

Зелень рамашкі ў прыродзе бывае светлых тонаў. Сцеблік — светлазялёны, хутчэй салатавага колера з сівізнай. Ад ствала адыходзяць лісцікі. Яны таксама светлыя, зрэзанай формы. Лісцікі рамашкі вышывайце першым і другім тонамі зелены з сіняватым адценнем. Кожную палавінку дзяліце на дзве часткі, адну пачынаеце светлым і канчаеце цёмным, а другую пачынаеце цёмным і канчаеце светлым тонам. На лісціку I (рыс. 3) паказана, што на незаштрыхаваных частках павінны класціся ніткі першага, а на заштрыхаваных — другога тону.

Ліст зашываецца касой гладзю. На лісціку II (рыс. 3) штрыхамі паказваецца напрамак шва.

Ніткі трэба класці так, каб першы тон уваходзіў у другі, а другі ў першы. Тады паміж тонамі не будзе рэзкай мяжы, і пераходы выйдучь мяккія.

Калі вышыеце ліст, кладзіце на ім

жылкі: ад сярэдзіны ліста рабіце касую ўколы ў бакі, а сярэдзінку зашыце сцябельчатым швом. Жылка павінна быць цямней ліста. Калі ліст вышыты першым і другім тонамі зелены, то жылку шыйце зеленню трэцяга або чацвертага тону. Жылка паказана на лісціку III (рыс. 3).

Сцябло рамашкі зашывайце касой гладзю ніткамі аднаго колера (другі тон той-жа зелены, што і лісці).

Васількі, як і рамашка, дзяляцца на палявыя і садовыя. Палявыя васількі бывае звычайна сіняга колера, садовыя — розных колераў: сіняга, ружовага, беллага, фіялетавага, бэзавага.

Кожны лісцік васілька вышываецца прастай гладзю зверху ўніз. Кветку трэба рабіць з адценнямі. Для васілька бярыце ніткі сіняга колера трох-чатырох тонаў, пачынаючы з самага светлага блакітнага і канчаючы самым цёмным васільковым. На рыс. 4 паказваецца поўзакрыты васільк. Трэці лісцік знаходзіцца бліжэй да нас, чым першы; другі і чацверты — далей. Паколькі трэці лісцік знешні, пачынаеце яго з першага тону і канчаеце першым.

Каб паказаць, што лісцік павернуты да нас, сярэдзіну яго зашывайце ніткамі другога або трэцяга тону.

Астатнія лісцікі вышывайце крыху інакш. Чацверты — у два тоны, пачынаючы з другога і канчаючы трэцім. Другі лісцік, як і трэці, вышывайце таксама ў два тоны, але пачынаючы з першага і канчаючы другім. Першы лісцік, як і чацверты, зашывайце таксама другім і трэцім тонам.

На рыс. 4 папярочнымі лініямі і лічбамі паказана, якую частку лісціка і якім тонам трэба зашываць. На двух крайніх лісціках штрыхамі паказан напрамак шва.

Пры вышыванні трэба сачыць, каб аднолькавы на двух лісціках тон не клаўся побач.

Зелень васілька — больш цёмная, чым у рамашкі, з жаўтаватым адценнем. Таму будзем называць яе зеленню з жаўцізнай.

Падвяночак васілька вышываецца гладзю зверху ўніз. Верхняя яго частка да паловы зашываецца першым тонам нітак зялёнага колера з жаўцізнай, астатняя — трэцім тонам нітак таго-ж колера. На рыс. 5 штрыхамі паказваецца напрамак шва, а папярочнай лініяй паказана, якую частку трэба зашываць першым тонам і якую трэцім.

Вышыўшы падвяночак, накладайце паверх яго сетку, для якой бярыце нітку карычневага колера трэцяга тону і рабіце касую ўколы спачатку ў адзін, потым у другі бок. Крыжыкі, якія пры гэтым утвараюцца, прымацоўвайце да матэрыялу маленькімі сцяжкамі.

На рыс. 6 паказана сетачка са сцяжкамі. Сцябло васілька вышываецца касой гладзю трэцім тонам зелены з жаўцізнай без адценняў.

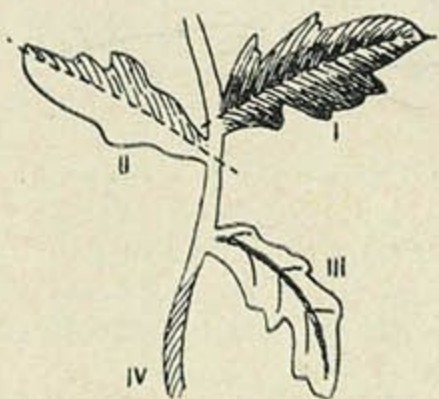
Ліст васілька шыецца прастай гладзю ніткамі першага і трэцяга тону

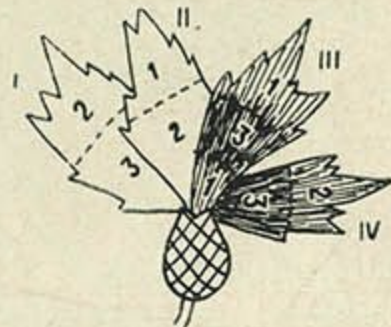
1

2

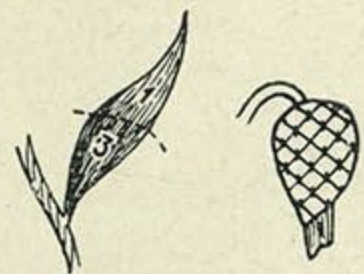
3

4

5-6

7-8

зверху ўніз, прычым адзін тон уваходзіць у другі. На рыс. 7 падоўжнымі штрыхамі паказваецца, у якім напрамку рабіць шоў і якую частку ліста зашываць пэўным тонам.

Бутон васілька, як і падвяночак, вышываецца таксама зеленню двух тонаў. Зверху накладаецца сетка карычневай ніткай. Калі бутон лопнуў і знутры паказаўся лісцік, то ён зашываецца другім або трэцім тонам нітак васільковага колера прастай гладзю. На рыс. 8 паказваецца лопнуўшы бутон.

Адказны рэдактар А. П. УС. Рэдакцыйная калегія: К. А. АБУШЭНКА, М. Н. БАРСТОК, Г. Л. ДАЗОРЦАВА, М. Ф. НІКІФАРАВА, Ф. А. НОВІКАВА, А. І. ФЕДАСЮК, В. І. ФІЛІПАВА.

Журнал «Работница и крестьянка» на беларусском языке. Издание ЦК КП(б)Б.

Адрас рэдакцыі: Мінск, вул. Пушкіна, 55.
АТ 74099 Тыраж 25.000

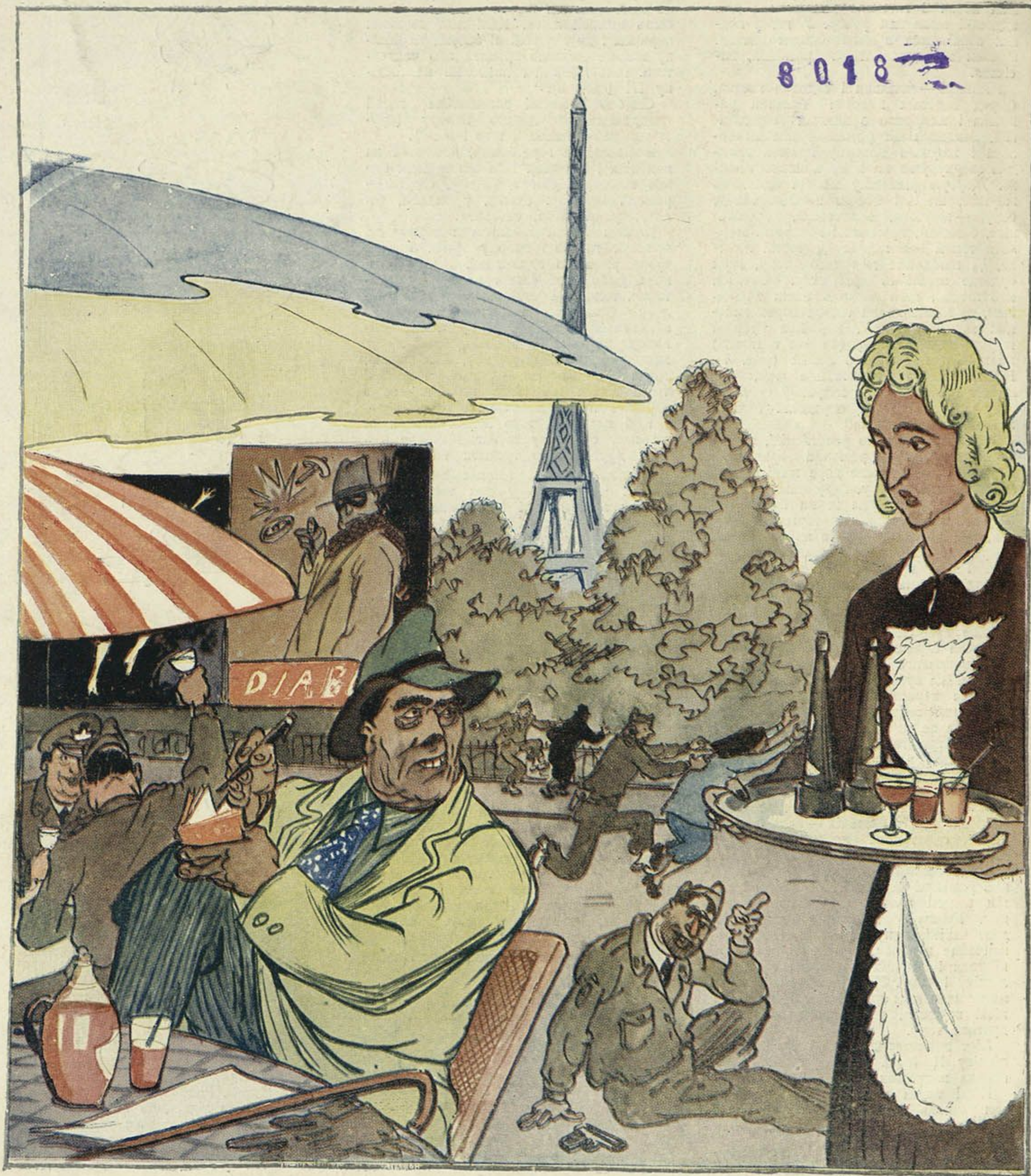
Тэл. 2-33-03.
Папідсана да друку 14.VI. 1952 г.

Друк. арк. 3. Аўт. арк. 4.
Зак. 287.

Друкарня імя Сталіна, Мінск, Пушкіна, 55

Амерыканскія акупанты бясчынствуюць у Парыжы і ў іншых гарадах Францыі. П'яныя оргіі і хуліганскія паводзіны рыджуеўскіх малойчыкаў тэрарызуюць насельніцтва.

8 0 1 8

- Мяне цікавіць, якія ў вас зараз моды ў Парыжы?
— Самі бачыце — пераважна амерыканскія!

Малюнак В. Ціхановіча.